

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2003-2004

18 maart 2004

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU, NATUURBEHOUD EN RUIMTELIJKE ORDENING

Interpellatie van de heer Christian Van Eyken tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de nachtvluchten vanuit Zaventem en de aanvraag van een nieuwe milieuvergunning door BIAC

Met redenen omklede motie

Interpellatie van de heer Jos Bex tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over het bodemsaneringsdecreet en het samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations (BOFAS)

Met redenen omklede motie

Vraag om uitleg van de heer Johan Malcorps tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, en tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de risico's van perfluorchemicaliën voor milieu en gezondheid

Vraag om uitleg van mevrouw Josée Vercammen tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de invulling van de begrippen 'bouwstof' en 'werk' in Vlarea en Vlarebo

Vraag om uitleg van mevrouw Josée Vercammen tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de nieuwe wetgeving op het grondverzet en de normeringsproblematiek terzake

Vraag om uitleg van mevrouw Josée Vercammen tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de controle op de Vlarebo-dossiers

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de bodemverontreiniging veroorzaakt door een ongeval met een tankwagen gevuld met broom

Vraag om uitleg van de heer Johan Malcorps tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de broomvervuiling te Ekeren en de aanwezigheid van broomhoudende stoffen in het Vlaamse leefmilieu

Vraag om uitleg van de heer Jos Bex tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de internalisering van milieukosten

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de toepassing van sommige bepalingen van het Vlaams reglement voor bodemsanering

Vraag om uitleg van de heer Jef Van Looy tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de adviezen en uitspraken van de Mestbank aan en over veehouders

Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening

Donderdag 18 maart 2004

VOORZITTER : De heer Jacques Timmermans

– *De interpellatie wordt gehouden om 9.31 uur.*

Interpellatie van de heer Christian Van Eyken tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de nachtvluchten vanuit Zaventem en de aanvraag van een nieuwe milieuvergunning door BIAC

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Van Eyken tot de heer Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de nachtvluchten vanuit Zaventem en de aanvraag van een nieuwe milieuvergunning door BIAC.

De heer Van Eyken heeft het woord.

De heer Christian Van Eyken : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, we hebben in de commissie al vaak gesproken over de nachtvluchten. Ik dacht dat we tot een vergelijk waren gekomen, en er tegen september een beslissing zou worden genomen over DHL. Nu blijkt dat door het indienen van een milieuvergunningsaanvraag van BIAC de zaken versnellen.

Het koerierbedrijf DHL wil vanaf 2008 het aantal nachtvluchten verhogen tot ongeveer 34.000 per jaar. Dat is het dubbele van vandaag.

Iedereen herinnert zich nog de federale ministerraad in Gembloux. Toen werd gezegd dat DHL zeker in België kan blijven, en zelfs kan uitbreiden. Tegen september zou er een antwoord komen over de uitbreiding van DHL in Zaventem of elders.

In het Vlaams Parlement is regelmatig gezegd dat we moeten proberen om DHL in Zaventem te houden, omdat dit nuttig is voor de werkgelegenheid. Het is misschien belangrijk voor de werkgele-

genheid, maar we mogen de volksgezondheid van de mensen uit de buurt niet vergeten.

De milieuvergunning van BIAC loopt begin 2005 af. De bestendige deputatie van Vlaams-Brabant legde bij de aflevering van die vergunning extra voorwaarden op, zoals een maximum van 25.000 nachtvluchten per jaar. BIAC heeft in januari 2004 een aanvraag ingediend voor een hernieuwing van de vergunning. Er is daarover een openbaar onderzoek gehouden. De omwonenden van de luchthaven waren niet akkoord met deze voorgestelde uitbreiding van de activiteiten.

Het openbaar onderzoek heeft maar in vier gemeenten gelopen : Machelen, Kortenberg, Zaventem en Steenokkerzeel. Onmiddellijk hebben een aantal actiecomités tegen het vliegtuiglawaai protest geuit. Volgens hen zou de aanvraag tamelijk vaag zijn, en wil BIAC haar verantwoordelijkheid ontlopen. Dit stelden onder andere de Bond Beter Leefmilieu en de vereniging Air Libre Brussel. Door Air Libre Brussel werd ook gezegd dat de hinder wordt gespreid over de drie gewesten, maar dat maar één gewest de macht heeft over het al dan niet toelaten van deze hinder. Volgens Air Libre moet er ook in Brussel een openbaar onderzoek worden gehouden.

In Machelen werden 2.937 bezwaarschriften ingediend, in Steenokkerzeel 1.002, 555 in Zaventem en 429 in Kortenberg. Er werden ook bezwaarschriften ingediend vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ik heb vernomen dat de provincie Vlaams-Brabant ook een kopie van de milieuvergunningsaanvraag heeft overgemaakt aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Naar verluidt voorziet de milieuvergunningsaanvraag dus in een eventuele aanpassing van het plafond van 25.000 nachtvluchten per jaar. Dit is in strijd met de afspraken die tijdens de speciale federale ministerraad in Gembloux werden gemaakt.

Van Eyken

Daar werd beslist dat het debat over de mogelijke uitbreiding van DHL pas in september wordt gevoerd. Nu vraagt BIAC een aanpassing van het aantal nachtvluchten. Verder wordt nog geopperd dat BIAC bij haar aanvraag aanstuurt op een afschaffing van alle voorwaarden over nachtlawaai die aan de huidige vergunning zijn gekoppeld.

Een aantal actiecomités en inwoners van zowel de noord- als de ooststrand vrezen dat de provincie Vlaams-Brabant in mei een nieuwe vergunning zal afleveren voor BIAC. De beslissing van september van de federale regering zou daardoor op voorhand achterhaald zijn. Ik heb ook vernomen dat minister Gosuin van de Brusselse regering aan het Vlaams Gewest heeft gevraagd om de inhoud van de vergunningsaanvraag te krijgen. Maar noch de Vlaamse, noch de federale regering of BIAC waren bereid een kopie te sturen. Vlaams-Brabant heeft als enige dat wel gedaan.

De bezwaarschriften moesten worden onderzocht voor 11 maart 2004. Vandaag wordt vastgesteld dat de geluidsnormen die op dit ogenblik van kracht zijn, worden overschreden. Ik heb bijvoorbeeld rapporten over geluidsmetingen in Brussel kunnen inkijken. Daaruit blijkt dat Haren, het noordwesten en het oosten van Brussel, en het centrum van de stad de meeste geluidshinder te verwerken krijgen. In Haren overschrijden gemiddeld 120 vliegtuigen de drempel van 65 decibel. 's Nachts zijn er dat slechts vijftien. In het noordwesten van de stad, in Neder-over-Heembeek, zijn er overdag gemiddeld 80 vluchten die meer dan 65 decibel halen. In Laken zijn er dat 30. 's Nachts zijn er acht tot twaalf vluchten te lawaaierig.

Overdag worden in Evere, Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Pieters-Woluwe gemiddeld meer dan 30 vluchten geregistreerd waarvan het lawaai de 65 decibel overschrijdt. 's Nachts blijft dit gebied wel gespaard van hinder.

Mijnheer de minister, gisterenavond was er een uitzending van Telefacts, waarin duidelijk werd gezegd dat de nachtvluchten voor ernstige gezondheidsproblemen zorgen. Er werd gesteld dat verscheidene duizenden mensen, zowel in de noord- als in de ooststrand, over hun gezondheid klagen. Het gaat om slaapstoornissen, depressies, enzovoort. Het nachtlawaai is dus wel degelijk een ernstig probleem.

Mijnheer de minister, uw voorganger heeft beloofd dat er metingen zouden worden uitgevoerd. Wat

zijn de resultaten van deze metingen in de ooststrand, met name in de meest getroffen gemeentes, zoals Sterrebeek, Kraainem, Tervuren, Wezembeek-Oppem, en in de noordrand, vooral in Vilvoorde, Machelen, Grimbergen en Meise ?

Ik ben zelf van de zuidrand. Er wordt 's nachts hinder veroorzaakt door één of twee vliegtuigen. Dit kan niet als een zware last worden beschouwd. Toch wil ik weten of er metingen zijn gebeurd in de zuidrand of de westrand ?

De provincie Vlaams-Brabant stelt dat als de Vlaamse bepalingen worden gevolgd, het onderzoek een groter gebied moet bestrijken. Waarom gebeurt dat openbaar onderzoek slechts in Zaventem, Machelen, Steenokkerzeel en Kortenberg ? Voor het parlement is het belangrijk de inhoud van de vergunningsaanvraag te kennen en te weten wat het standpunt is ten opzichte van een eventuele uitbreiding van de nachtvluchten. Er zou ook een milieueffectenstudie worden uitgevoerd. Wat is het resultaat daarvan ?

De voorzitter : Minister Tavernier heeft het woord.

Minister Jef Tavernier : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, ik zal trachten een zo concreet mogelijk antwoord te geven op de vragen. Het is wel duidelijk dat het om een zeer belangrijk dossier gaat.

Mijnheer Van Eyken, het openbaar onderzoek inzake een milieuvergunningsaanvraag voor in klasse 1 ingedeelde inrichtingen verloopt volgens de bepalingen van hoofdstuk V van Vlarem. Daar staat klaar en duidelijk dat het openbaar onderzoek individueel ter kennis moet worden gebracht aan de eigenaars en gebruikers van gebouwen in een straal van 100 meter rond de perceelsgrenzen van de inrichting. Dat is de bepaling van Vlarem en die hebben we toegepast.

De betrokken percelen liggen in de gemeenten Zaventem, Machelen, Steenokkerzeel en Kortenberg. Daarnaast moet het openbaar onderzoek bekendgemaakt worden in minimum twee dag- en/of weekbladen waarvan één met regionaal karakter. Eerst worden dus individuen aangeschreven en daarnaast volgt er een algemene bekendmaking. Iedereen, elke burger, kan de documenten dan inkijken.

Als de exploitatie van de inrichting negatieve en significante effecten op het milieu van een ander gewest zou kunnen hebben, moet de bevoegde vergunningverlenende overheid – in casu de bestendi-

Tavernier

ge deputatie van de provincieraad van Vlaams-Brabant – een exemplaar van de milieuvergunningsaanvraag bezorgen aan de bevoegde autoriteit van dat ander gewest. Als minister Gosuin daarover een vraag heeft gesteld, heeft hij dus een antwoord gekregen van de bevoegde overheid. De Vlaamse minister van Leefmilieu kan niets worden verweten.

In het kader van de continue opvolging van de geluidsimmissie beschikt het Vlaams Gewest, met name Aminoal, naast het uitgebreide meetnet van BIAC, over een eigen meetnet dat in opdracht van mijn kabinet tijdens deze legislatuur is uitgebouwd tot een net van zes permanente meetstations in Koningslo, Grimbergen, Diegem, Meise, Erps-Kwerps en Tervuren. Sinds begin december is een zevende meetpunt geïnstalleerd in de ooststrand in het verlengde van de dwarsbaan 20-02, dat wil zeggen in Wezembeek-Oppeem. De meetgegevens worden door Aminoal continu verwerkt en gecorreleerd met vluchtdata verstrekt door de diensten van Belgocontrol en BIAC. De resultaten werden in het verleden gerapporteerd in de vorm van periodieke rapporten. Misschien heeft het Brussels gewest andere gegevens ; dat valt buiten onze bevoegdheid.

Ik heb bij de betrokken dienst de eerste resultaten opgevraagd van de analyse van het jaar 2003, die ik u naar aanleiding van uw vraag graag ter beschikking stel. De resultaten voor het aantal dag- en nachtgemiddelde overschrijdingen boven de door u aangehaalde drempel van 65 decibel zijn de volgende : voor Koningslo 103 overdag, 10 's nachts ; voor Grimbergen 90 overdag, 10 's nachts ; voor Diegem 194 overdag, 12 's nachts ; voor Erps-Kwerps 193 overdag, 18 's nachts ; voor Tervuren 17 overdag, 8 's nachts en voor Meise 40 overdag en 7 's nachts. Voor het meetpunt in Wezembeek-Oppeem, dat pas sinds begin december 2003 actief is, zijn de resultaten gebaseerd op de 3 voorbije maanden : 70 overdag, 2,6 's nachts. Dit zijn gemiddelde waarden gebaseerd op een analyse van het aantal vluchtgecorrleerde geluidsgebeurtenissen met een maximaal geluidsdrukniveau, boven 65 decibel en gebaseerd op de dagindeling conform de bepalingen in Vlareem, in het hoofdstuk Vliegvel-den. Daarmee bedoel ik een nachtperiode van 23 tot 6 uur. Indien we uitgaan van een 8 uur durende nachtperiode van 23 tot 7 uur liggen de cijfers voor de nachtperiode natuurlijk hoger – tot 50 percent – en voor de dagperiode bijgevolg lager. De verschillen kunnen voor bepaalde meetpunten aanzienlijk zijn.

De vermelde gegevens maken deel uit van een jaarrapport 2003 dat in voorbereiding is. Daarnaast wordt een regelmatige publicatie op internet van actuele meetgegevens voorbereid. Ze zouden worden weergegeven in de vorm van maandelijkse statistieken van de geluidsimmissie van zowel dag- als nachtvluchten zoals deze continu geregistreerd worden op de voornoemde meetpunten. In verband met de geluidsbewaking van de luchthaven van Zaventem, moet tevens worden opgemerkt dat niet alleen de Vlaamse administratie, maar ook BIAC en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, meetgegevens verzamelen. Alle meetgegevens in verband met de nachtelijke geluidsimmissie worden momenteel op een gecoördineerde wijze samengebracht, geanalyseerd en gerapporteerd door de Adviescommissie Luchthaven Brussel-Nationaal, opgericht in het kader van de opeenvolgende federale akkoorden over de nachtvluchten en onder gezamenlijk voorzitterschap van beide gewesten. Een rapport over de nachtelijke geluidsimmissie tijdens het jaar 2003 is in voorbereiding.

Vooreerst kan worden vermeld dat de inhoud van de vergunningsaanvraag tijdens het openbaar onderzoek op de 4 gemeenten kon worden geraadpleegd, door iedereen, inwoner of niet. De op 5 januari 2004 door de NV BIAC ingediende milieuvergunningsaanvraag strekt tot het bekomen van de milieuvergunning voor het verder uitbaten van een luchthaven omvattende een vliegveld met drie start- en landingsbanen. Twee parallelle banen zijn noordoost-zuidwest georiënteerd, tegen de overheersende windrichting : de 25L en 25R. Gebruikt in omgekeerde richting, bij noorden- of oostenwind, worden deze banen respectievelijk 07R en 07L genoemd. Een derde, noord-zuid-georiënteerde baan kruist deze banen en draagt de benaming 02/20. Dat is dus de vergunningsaanvraag.

Overeenkomstig de Vlareem-procedure moet de beslissing over de aanvraag in eerste aanleg uiterlijk op 16 mei 2004 worden genomen. De bestendige deputatie van de provincieraad van Vlaams-Brabant heeft wel de mogelijkheid de behandelingstermijn met maximaal 2 maanden te verlengen, dus slechts uitspraak te doen ten laatste op 16 juli 2004. In geval van beroep bij mijn ambt, geldt voor de afhandeling van dit beroep een termijn van 5 maanden. Het is pas op dat ogenblik dat ik te maken krijg met de aanvraag op zich.

Deze behandelingstermijn kan bovendien, indien er sprake is van een beroep, met maximaal 1 maand worden verlengd, tot 6 maanden.

Tavernier

De cel Milieueffectrapportering van mijn administratie heeft aangegeven dat er voor deze milieuvergunningsaanvraag geen voorafgaand milieueffectrapport is opgesteld vanuit de bestaande juridische context. Ik geef toe dat er terzake wel wat discussie is. Niettemin werd recent, in het kader van het opmaken van een MER, het vooroverleg tussen de cel Milieueffectrapportering en BIAC opgestart met het oog op het opstellen van een kennisgeving. Met het indienen van de kennisgeving brengt de initiatiefnemer de administratie formeel op de hoogte van zijn voornemen een milieueffectenrapport op te stellen. Wij vinden dat belangrijk : dat lijkt me logisch.

BIAC heeft zich nog niet uitgesproken over de vraag wanneer zij deze kennisgeving zou indienen. Wel is deze organisatie begonnen met de opmaak van dit document en zijn de deskundigen voor de opmaak van het MER aangesteld. Voor de duur van de milieueffectenrapportage wordt momenteel uitgegaan van een termijn van ongeveer 1 jaar. Dat is toch wel een probleem, in het kader van de vergunningsaanvraag. Mijn administratie zal, conform de bepalingen van het MER/VR-decreet, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest mee informeren over deze rapportage.

Terzake is er geen probleem tussen de gewesten. Deze gegevens worden uitgewisseld. Het decreet voorziet in de mogelijkheid om, op basis van het kennisgevingsdossier, commentaar te geven over de inhoudsafbakening van het voorgenomen MER.

Mijnheer Van Eyken, ik denk dat ik u hiermee een aantal concrete gegevens heb bezorgd, zeker in verband met de metingen, en u duidelijkheid heb verschaft met betrekking tot de procedure. Het is mijn vaste wil de gegevens uit te wisselen en een zo groot mogelijke openheid te hebben in dit dossier, los van mijn houding ten gronde. Dit is een belangrijke maatschappelijke discussie. U kent mijn persoonlijk standpunt terzake : zolang er geen sprake is van een afbouw van de nachtvluchten, moet er een zo billijk mogelijke spreiding zijn. Andere elementen, zoals de verhoging van de plafonds, zijn wat mij betreft niet bespreekbaar. Er is een milieuwetgeving, en die moet worden nageleefd.

De voorzitter : De heer Van Eyken heeft het woord.

De heer Christian Van Eyken : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord.

Vooraf één zaak blijft me bij. U zegt dat er een probleem is aangezien de MER-studie wel een jaar in beslag zou kunnen nemen. Dan zouden we eventueel voor een voldongen feit kunnen staan in het licht van de door u aangehaalde termijnen. De bestendige deputatie kan de termijn verlengen met 2 maanden. Als er een beroep is, wordt de termijn verlengd met 5 maanden, plus nog 1 maand. Dat is in totaal 8 maanden.

Naderhand zou er een MER kunnen komen, dat het tegenovergestelde zegt van de vergunning. Die vergunning zou echter al zijn verleend. BIAC en anderen zouden zich daarop kunnen beroepen om dat MER aan hun laars te lappen. Dan zou het dus te laat zijn. De Vlaamse regering zou misschien kunnen beslissen dat er geen vergunning wordt verleend alvorens dat MER is afgerond, want anders zou die studie neerkomen op vijgen na Pasen.

U zei dat u me de cijfers terzake kan bezorgen.

De voorzitter : Die zullen we ter beschikking stellen van de leden.

De heer Christian Van Eyken : Dat is zeer vriendelijk.

U stelt dat in de vergunning geen sprake is van nachtvluchten, maar geruchten doen de ronde dat door BIAC wordt aangespoord om het aantal nachtvluchten op te drijven. De druk van de privé-sector, onder meer van DHL, zou groot zijn. De sector dreigt ermee om weg te trekken als er niet meer nachtvluchten komen.

Ik begrijp uw standpunt. De gezondheid van de omwonenden is een heel belangrijke zaak. U somde zelf een aantal overschrijdingen op. Hoe zult u daarop reageren ? Wat zult u doen tegen die overschrijdingen die worden vastgesteld op de meetpunten ?

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de heer Van Eyken suggereerde in zijn vraag dat er een vergunningsaanvraag bestaat waarin een eventuele aanpassing van het plafond van 25.000 nachtvluchten – al dan niet verdekt – wordt gevraagd. Kunt u dat bevestigen of ontkennen ? Als u de aanvraag bevestigt, dan moeten we niet verwijzen naar Gembloux of de federale regering, maar moeten we vasthouden aan het duidelijk standpunt dat dit parlement heeft ingenomen. Voor ons ligt het absoluut plafond op 25.000 nachtvluchten.

Malcorps

Als er overschrijdingen van de drempels zijn, dan moet de milieu-inspectie optreden, want de meetposten staan er niet voor niets.

De voorzitter : Minister Tavernier heeft het woord.

Minister Jef Tavernier : Mijnheer de voorzitter, we moeten natuurlijk een beetje opletten dat we de zaken niet door elkaar gooien. Er is inderdaad sprake van een milieuvergunningaanvraag en daarin mag de aanvrager natuurlijk vragen wat hij wil. In de milieuvergunning die wordt afgeleverd, is het aan de overheid om de criteria, de krijtlijnen en de limieten duidelijk te bepalen. Het is ieders goed recht om een open aanvraag in te dienen, maar het is de taak van de overheid om de limieten vast te leggen. *(Opmerkingen van de heer Johan Malcorps)*

Mijnheer Malcorps, de aanvraag werd niet bij mij ingediend. Ook ik heb vernomen dat het om een open aanvraag zou gaan. Nu is er een openbaar onderzoek aan de gang. Of er nu 20.000 of 100.000 nachtvluchten worden aangevraagd, het blijft de taak van de overheid om de limieten te bepalen. U hebt gelijk dat het Vlaams Parlement een plafond heeft vastgelegd op 25.000 nachtvluchten. Ook voor mij is dat het plafond. Ik ben trouwens voorstander van een afbouw van het aantal nachtvluchten. Die discussie kan echter pas worden gevoerd als het dossier bij mij terechtkomt, maar nu is het in handen van de bestendige deputatie.

Ik ben het eens met het probleem inzake de termijn van het MER. Ik betwijfel of het in het voordeel van de aanvrager is om een aanvraag te doen zonder dat er een MER is. De overheid die optreedt vanuit het voorzichtigheidsprincipe, zou wel eens strenger kunnen zijn omwille van het ontbreken van een MER. Ik heb u de termijnen meege-deeld.

De overtredingen die worden vastgesteld, moeten natuurlijk op de normale manier worden afgehandeld. Er is een juridische discussie aan de gang, maar ik wil daar nu niet dieper op ingaan. Er werd trouwens een nieuwe regeling in een ontwerp van decreet opgenomen door de Vlaamse regering en ik hoop dat dit ontwerp nog kan worden behandeld. Ik vraag me trouwens af in wiens voordeel het is dat een juridische discussie wordt gevoerd – maar dat moeten anderen maar uitmaken.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door de heer Van Eyken werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Interpellatie van de heer Jos Bex tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over het bodemsaneringsdecreet en het samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations (BOFAS)

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Bex tot de heer Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over het bodemsaneringsdecreet en het samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations.

De heer Bex heeft woord.

De heer Jos Bex : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, in eerste instantie wil ik nagaan wat we inzake wetgeving kunnen vaststellen. De jongste jaren zijn er heel wat nieuwe milieureglementeringen uitgewerkt die voor de uitbaters van tankstations belangrijke financiële gevolgen hebben. De stations moeten enerzijds aangepast worden aan de strengere milieunormen, anderzijds moet de bodem gesaneerd worden als uit onderzoek blijkt dat deze verontreinigd is. Er is daarom beslist een fonds op te richten dat moet tussenkomen in de kosten van de bodemsanering van tankstations, wat de toepassing van de milieureglementering voor de uitbaters van tankstations financieel haalbaar maakt. Dit is het Samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations (BOFAS), dat in werking is getreden op 29 september 2003.

Bex

Het fonds komt zowel tussen bij sluiting als bij voortzetting van de activiteit. Indien het station na 1 januari 1993 gesloten is en nog niet gesaneerd is, worden de volledige saneringskosten betaald door het fonds. Indien de activiteit wordt voortgezet, is er een maximale tussenkomst vanwege het fonds. Dit maximumbedrag beperkt zich tot 62.000 euro. Saneringen die na 1 januari 2000 van start gegaan zijn, kunnen bij wijze van overgangsmaatregel retroactief ook op het fonds verhaald worden.

Sinds 29 oktober 1995 is het bodemsaneringsdecreet van kracht. Hierin worden nadere regels beschreven voor de sanering van verontreinigde terreinen. Het bodemsaneringsdecreet maakt een onderscheid tussen saneringsplichtige en saneringsaansprakelijke. De saneringsplichtige is verplicht op eigen kosten tot bodemsanering over te gaan en kan de kosten later verhalen op de aansprakelijke. Dit geldt zowel voor historische als voor nieuwe bodemverontreiniging. Hier is ook het begrip 'onschuldig bezitter' ingevoerd. Indien, in het geval van historische bodemverontreiniging, de saneringsplichtige persoon kan aantonen dat hij de verontreiniging niet zelf heeft veroorzaakt en de gronden voor 1 januari 1993 verworven heeft en nadien niet meer gebruikt heeft voor beroep of bedrijf, kan hij van de saneringsplicht vrijgesteld worden.

Wat zijn nu de feiten ? De uitvoering van het fonds in de praktijk en de toepassing van het bodemsaneringsdecreet, laten vaak nog te wensen over. Dit om diverse redenen. De verontreiniging is historisch, maar de grond is aangekocht tussen 1993 en 1995, waardoor er wettelijk geen sprake kan zijn van 'onschuldig bezit' ; het tankstation is gesloten voor 1 januari 1993, zodanig dat het fonds helemaal niet zal tussenkomen of de tussenkomst is beperkt tot 62.000 euro bij voortzetting van de activiteit, wat de eigenaars in een aantal gevallen nog steeds opzadelt met een financiële kater. Of de eigenaar heeft werk willen maken van de sanering en is reeds met de werken gestart voor 1 januari 2000, waardoor de gemaakte kosten niet terugbetaald zullen worden.

Bij de verdere uitvoering van de bodemonderzoeken en saneringswerken blijken de ongenoegens over de erkende bodemsaneringsdeskundigen zich op te stapelen. Offerteprijzen worden met 100 procent overschreden ; er worden flagrante vergissingen gemaakt, waardoor extra kosten gecreëerd worden ; installaties werken zonder beveiliging en vallen stil terwijl de huur ervan doorbetaald moet worden ; saneringsbedrijven werken zonder verzekering voor incidenten tijdens de sanering ; prijzen

swingen de pan uit ; bij onenigheid weigeren de bureaus de rapporten door te sturen naar OVAM ; de duur van de saneringswerken is onbekend en dus ook de prijs ervan, enzovoort. De saneringsbedrijven hebben vrij spel en hun acties worden niet gecontroleerd.

Wanneer de gedupeerden initiatief nemen en klacht neerleggen bij OVAM, wordt er weinig gevolg aan gegeven. Klachten worden ongegrond verklaard ; er wordt niet nagekeken waar het is fout gelopen ; oplossingen worden al helemaal niet aangereikt ; er wordt geen poging gedaan om te bemiddelen in het conflict. In één geval laat OVAM een dossier door het VITO beoordelen, maar wanneer blijkt dat er fouten gemaakt zijn en zelfs een inbreuk tegen de 'code van goede praktijk' is begaan – wat grond is voor het verlies van de erkenning van bodemsaneringsdeskundige -, wordt dit niet opgevolgd.

De vroegere eigenaars en exploitanten van de meeste stations, grote multinationals, blijven buiten schot omdat het aan de kleine tankstationuitbater/eigenaar is om de aansprakelijkheid van deze grote firma's aan te tonen en juridisch af te dwingen.

De gevolgen beperken zich echter niet enkel tot financiële kopzorgen, maar er is ook emotioneel, lichamelijk en familiaal leed. De uitbaters/eigenaars van deze tankstations zijn helemaal niet van slechte wil. Allen hebben ze reeds vele inspanningen geleverd om aan de wetgeving tegemoet te komen, echter met bedroevend resultaat. Een aantal onder hen wil daarom gezamenlijk de strijd aanbinden en heeft een actiegroep opgericht.

Ik stel daarom de volgende vragen aan de minister. Eén, in het bodemsaneringsdecreet is er onderscheid gemaakt tussen de saneringsplichtige en de saneringsaansprakelijke. De decreetgever beoogde hiermee een effectieve sanering te bewerkstelligen. In de praktijk is echter gebleken dat hierdoor vele financiële problemen gecreëerd worden. Is het voor de saneringsplichtige – de kleine particuliere eigenaar/(ex)uitbater – mogelijk de saneringsaansprakelijke – het grote multinational bedrijf – daadwerkelijk aansprakelijk te stellen ? Dit houdt nog meer kosten zonder zekere uitkomst in. Is er in de praktijk al één zo'n geval bekend ? Schuift de overheid hiermee haar verantwoordelijkheid niet af ten behoeve van sneller gezuiverde gronden ?

Twee, zijn de gehanteerde data wel in alle opzichten redelijk ? Enkel stations uitgebaat tot minstens 31 december 1992 kunnen van het fonds genieten. Dit verwijst bovendien ook terug naar een vraag

Bex

eerder door collega Malcorps gesteld – Stuk 1708 (2002-2003) – Nr. 3 : Ontwerp van decreet tot goedkeuring van het samenwerkingsakkoord betreffende de uitvoering en financiering van de bodemsanering van tankstations, blz. 8-11 – in verband met het toepassingsgebied van het samenwerkingsakkoord. Hij heeft gevraagd naar concrete cijfers of minstens een schatting van het aantal tankstations dat onder het samenwerkingsakkoord valt.

Hoeveel te saneren tankstations vallen niét onder de toepassing van het samenwerkingsakkoord omdat ze niet meer werden uitgebaat na 31 december 1992 ? De vraag over de datum 31 december 1992 werd ook al eerder gesteld door de eigenaars van de tankstations in een verzoekschrift over het bodemsaneringsdecreet en bodemsaneringsfonds - Stuk 1901 (2003-2004) – Nr. 1. Toen is er echter door de heer Ludo Sannen, voormalig Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, op geantwoord dat er al 'een redelijke retroactiviteit' geïntroduceerd is. 'De datum werd naar alle redelijkheid bepaald in overleg tussen de drie gewesten. Op dit vlak gaat het fonds in België dan ook verder dan bijvoorbeeld het Nederlands fonds met betrekking tot tankstations, waarin enkel een tussenkomst voorzien is bij sluiting van de tankstations die nog in exploitatie zijn', zo stelde de minster. Of de regelgeving in België een verbetering is tegenover deze in Nederland is echter irrelevant. Is er enkel vanuit economisch standpunt beslist of is er ook het menselijk standpunt in acht genomen ? Blijven er niet heel wat tankstationuitbaters in de kou staan door invoering van deze datum ? Het fonds is opgericht omdat de sanering voor vele exploitanten zware financiële inspanningen meebrengt : wordt deze doelstelling wel gehaald ?

Hetzelfde geldt voor de saneringswerken die voor 1 januari 2000 zijn gestart. Deze datum is 'naar alle redelijkheid' vastgesteld. De uitbaters echter, die onmiddellijk werk gemaakt hebben van de nieuwe regelgeving worden door deze datum afgestraft. Is ook hier geen betere oplossing voorhanden ?

Drie, met betrekking tot de maximale vergoeding : de saneringskosten worden volledig vergoed bij sluiting van het tankstation, bij voortzetting ervan is de vergoeding beperkt tot maximaal 62.000 euro. Dit bedrag blijkt in vele gevallen ruim ontoereikend om een groot deel van de saneringskosten te dekken. Volgens Guy Haemels, bestuursdirecteur van OVAM, komt de gemiddelde saneringskost per station neer op ongeveer 99.000 euro – dat staat in Service Station, nr 48. In dat geval is een tweederde

vergoeding redelijk. In de praktijk echter blijken de kosten van de sanering veel hoger te liggen. Hoe is men tot de gemiddelde prijs van 99.000 euro voor de sanering van een station gekomen ? Is het niet logischer de vergoeding vast te stellen op een bepaald percentage van de saneringskosten, zo blijft het idee achter de vergoeding behouden, namelijk ze financieel draagbaar maken, en kan elk station gelijkwaardig genieten van de vergoeding. Wanneer dit toegepast wordt, zal blijken dat de reële kosten veel hoger liggen dan 99.000 euro. Er is bovendien geen sprake van concurrentievervalsing aangezien elk station dat verder uitgebaat wordt nog steeds inspanningen moet leveren. Of wil de overheid uiteindelijk komen tot de sluiting van alle kleine particuliere tankstations ?

Vier, waarom is bij het principe van 'onschuldig bezit', in het geval van historische bodemverontreiniging, bodemsaneringsdecreet art. 31 § 3, de datum 1 januari 1993 ingevoerd ? Indien de verontreiniging niet zelf veroorzaakt is en de grond verworven is voor 1 januari 1993 is de uitbater/eigenaar niet saneringsplichtig. In zijn antwoord op het verzoekschrift over het bodemsaneringsdecreet en bodemsaneringsfonds, Stuk 1901 (2003-2004) – Nr. 1 – stelt voormalig minister Ludo Sannen dat dit gebeurd is om voorkennis van de komst van het bodemsaneringsdecreet te vermijden. Dit klopt niet. Door 1993 in plaats van 1995 te hanteren wordt enkel de kleine stationuitbater/eigenaar benadeeld. Hij blijft immers saneringsplichtig, niet aansprakelijk, voor gronden gekocht tussen 1993 en 1995. Dit lijkt bovendien een wel erg zware straf voor 'onwetendheid' of 'onvoorzichtigheid' op het gebied van grondaankoop rond de tijd van de totstandkoming van het bodemsaneringsdecreet.

Vijf, hoe zit het met OVAM en de erkende bodemsaneringsdeskundigen. Is hier geen strengere regelgeving nodig ? Hoe worden klachten over de erkende bodemsaneringsdeskundige behandeld en hoe worden de erkende bodemsaneringsdeskundigen gecontroleerd ? Het is toch niet aan de klant om het studiebureau te controleren ? Moeten de klachten niet steeds opgevolgd worden en waarom wordt de erkenning niet ingetrokken indien er fouten zijn begaan, zelfs indien er tegen de 'code van goede praktijk' is gezondigd ? Kan een studiebureau weigeren een rapport door te zenden aan OVAM omdat er onenigheid is ontstaan tussen klant en bureau ? Zijn er geen standaardprocedures die moeten gevolgd worden zodat de bodemonderzoeken en saneringsprojecten, opgesteld door de studiebureaus, bijna zeker aanvaard worden door OVAM ? Zoniet, is dit niet nodig ? Moeten studiebureaus met de erkenning bodemsaneringsdeskundige een verzekering bezitten tegen incidenten

Bex

ten die zich kunnen voordoen bij saneringswerken ? Indien niet, moet dit niet verplicht worden ? Aangezien er zoveel problemen optreden, zowel met de erkende bodemsaneringsdeskundigen als met de opvolging door OVAM, is het dan niet nodig een onafhankelijk aanspreekpunt op te richten waar men terecht kan met vragen en klachten ?

De voorzitter : De heer Caluwé heeft het woord.

De heer Ludwig Caluwé : De problematiek die de heer Bex aankaart, is zeer terecht. Bij de hele procedure die de voorbije jaren is uitgewerkt, is onvoldoende rekening gehouden met de problemen waarmee een aantal onschuldige uitbaters van tankstations worden geconfronteerd. De kosten en de procedures waar ze nu voor staan, en de kostprijs en resultaten van de onderzoeksbureaus zijn kafaiaans. Het is niet ernstig dat die mensen daarvoor moeten opdraaien. Hier is dan ook een correctie nodig.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : De problematiek overstijgt die van de tankstations. We hebben tijdens deze legislatuur heel wat aandacht besteed aan de bodemvervuiling en de sociale problemen die daarmee gepaard gaan. De OVAM heeft ook heel hard gewerkt, er ligt een volledig herwerkt bodemsaneringsdecreet klaar. Ik heb het ook ingediend als voorstel van decreet maar ik vrees dat we niet genoeg tijd meer zullen hebben om het volledig af te ronden tijdens deze legislatuur. In elk geval zullen we niet alleen voor de tankstations maar in het algemeen initiatieven moeten nemen. Het werk is al gebeurd, het moet alleen nog parlementair worden verzilverd.

De voorzitter : Minister Tavernier heeft het woord.

Minister Jef Tavernier : De problematiek waarmee we hier worden geconfronteerd, toont aan dat voorkomen niet alleen beter maar ook goedkoper is dan genezen. Indien vroeger een aantal maatregelen waren genomen, dan zouden die kosten nu niet zo hoog liggen. Als we nu niet bereid zijn een aantal voorzorgsmaatregelen te nemen, is het mogelijk dat we over een aantal jaren worden geconfronteerd met ontzaglijke kosten.

In het bodemsaneringsdecreet werden uitdrukkelijk bepalingen opgenomen op basis waarvan de saneringsplichtige de door hem gemaakte kosten kan

terugvorderen van de saneringsaansprakelijke. In geval van nieuwe bodemverontreiniging werd er zelfs een objectieve aansprakelijkheid opgenomen in artikel 25. De saneringsplichtige kan bovendien op grond van artikel 11 voorschotten vorderen van de saneringsaansprakelijke. In geval van historische verontreiniging is de algemene burgerrechtelijke aansprakelijkheidsregeling van toepassing.

In de aansprakelijkheidsregeling kan geen rekening worden gehouden met de grootte van het bedrijf. Daar moet dus abstractie van worden gemaakt. Het is een maatschappelijke keuze geweest om een onderscheid te maken tussen de saneringsplichtige en de saneringsaansprakelijke. In de meeste gevallen, vooral bij nieuwe verontreiniging, zal de oorzaak van de verontreiniging liggen bij de installaties die op de grond gevestigd zijn. De exploitant, eigenaar of gebruiker van de grond beschikt over de meest volledige informatie over de grond en heeft kennis van de plaatselijke omstandigheden.

Men heeft willen vermijden dat de uitvoering van de sanering zou worden belemmerd door langdurige gerechtelijke procedures om uit te maken wie de verontreiniging heeft veroorzaakt. Het is nooit de bedoeling van de overheid geweest om hiermee haar verantwoordelijkheid af te schuiven. De OVAM heeft evenwel geen zicht op dergelijke aansprakelijkheidsvorderingen omdat deze zuiver burgerrechtelijk van aard zijn.

Het samenwerkingsakkoord kreeg een decreetale basis in het Vlaams Parlement op 18 juli 2003. Het uiteindelijke samenwerkingsakkoord is het resultaat van jarenlange onderhandelingen tussen de betrokken federaties, de drie gewesten en de federale overheid.

In de eerste discussieteksten uit 1997 was in de opsomming van de taken van het fonds enkel sprake van een tegemoetkoming in geval van sluiting, naar analogie van gelijkaardige fondsen in Nederland en Denemarken. Stations die reeds gesloten waren en waarvoor men kon aannemen dat er reeds gesaneerd werd, werden niet in acht genomen.

Zoals geëist door de overheden, de onafhankelijke exploitanten en hun federaties, werd deze taakstelling van het fonds uitgebreid met een tegemoetkoming in geval van voortzetting, dit om te vermijden dat er door het samenwerkingsakkoord onrechtstreeks een marktsanering zou gebeuren. Tevens werd op basis van een aantal elementen een datum ingevoerd voor de retroactiviteit.

Tavernier

Uiteindelijk werd in het samenwerkingsakkoord betreffende de bodemsanering van tankstations bepaald dat tankstations minimaal in exploitatie dienden te zijn tot en met 31 december 1992. Die datum werd vastgelegd in overleg met alle betrokken federaties en de drie gewesten. Door de invoering van deze datum werd reeds een beduidende retroactiviteit geïntroduceerd.

In de oorspronkelijke teksten van het samenwerkingsakkoord was niet voorzien in een tegemoetkoming voor lopende saneringen. Ze werd nadien alsnog in de teksten opgenomen om tegemoet te komen aan uitbaters die reeds een aantal inspanningen hebben geleverd. De aangegeven datum van 1 januari 2000 werd eveneens vastgelegd naar alle redelijkheid in overleg met alle betrokken federaties en de drie gewesten.

Zoals gezegd was er in de oorspronkelijke teksten in 1997 enkel sprake van een tegemoetkoming in geval van sluiting, naar analogie van de werkwijze in Nederland en Denemarken. Zoals geëist door de overheden, de onafhankelijke exploitanten en hun federaties, werd de taakstelling van het fonds onder meer uitgebreid naar een tegemoetkoming in geval van voortzetting. Die is weliswaar beperkter dan bij sluiting, te meer daar bij een voortzetting van de activiteiten de exploitant op de markt blijft en nog nieuwe inkomsten zal genereren. Tevens dient ten stelligste te worden vermeden dat een tegemoetkoming ingeval van voortzetting het karakter zou krijgen van een verkapte overheidssteun.

De gemiddelde saneringskost waarvan sprake – ongeveer 100.000 euro, inderdaad een aanzienlijk bedrag – werd door de OVAM berekend op basis van de ramingen opgenomen in alle conform verklaarde bodemsaneringsprojecten voor benzinestations voor september 2003. Het is uiteraard aan de saneringsplichtige om er door een afdoende prijsvraag bij erkende bodemsaneringsdeskundigen en bodemsaneerders voor te zorgen dat de meest voordelige inschrijver wordt geselecteerd, zowel naar prijs als naar kwaliteit.

Om voorkennis te vermijden werd voor de beoordeling van de 'onschuld' de datum van 1 januari 1993 ingeschreven in het bodemsaneringsdecreet in plaats van 1995. Die datum is evenwel alleen opgenomen in artikel 31, paragraaf 3. Degene die zich op deze paragraaf wenst te beroepen, moet niet alleen de grond verworven hebben voor 1 januari 1993 en mag de verontreiniging niet zelf veroor-

zaakt hebben ; hij moet ook aantonen dat hij de grond sinds de verwerving niet heeft gebruikt voor zijn beroep of bedrijf.

In geval de grond verworven is na 1 januari 1993 kan men zich alleen beroepen op artikel 31 paragraaf 2. Om aan de voorwaarden van deze paragraaf te kunnen voldoen, moet men aantonen dat men de verontreiniging niet zelf heeft veroorzaakt en dat men niet op de hoogte was of behoorde te zijn van de verontreiniging op het moment van de verwerving. Bij de beoordeling van het statuut van onschuldige bezitter wordt geen onderscheid gemaakt tussen grote en kleine stationsuitbaters.

Voor een grond waarop een benzinestation staat of stond, kan er bij een verwerving in de periode 1993-1995 geen sprake meer zijn van onwetendheid. Op dat ogenblik was er reeds voldoende milieubewustzijn. De OVAM hanteert onder meer het principe dat er bij de verwerving in de jaren 1990 van gronden waarop benzinestations in exploitatie zijn of waren, een grotere kennis bestond van de verontreinigingsrisico's bij deze activiteiten. Dit geldt des te meer voor verwervers die in een gelijkaardige sector actief zijn. Zij waren allicht min of meer op de hoogte van de problematiek.

De OVAM hanteert strikte procedures bij de erkenning van bodemsaneringsdeskundigen. Bij de erkenningsaanvraag moet onder meer een onvoorwaardelijke verbintenis worden aangegaan met de OVAM dat de aanvrager binnen een maand na de erkenning een verzekering voor beroepsaansprakelijkheid afsluit. Deze verzekering moet alle activiteiten als erkende bodemsaneringsdeskundige dekken. De erkenningen worden verleend voor een maximumduur van 5 jaar en zijn niet overdraagbaar.

In de voorwaarden inzake het gebruik van de erkenning als bodemsaneringsdeskundige staat onder meer dat de erkende bodemsaneringsdeskundige een klachtenregister dient bij te houden dat ter inzage moet liggen van de toezichthoudende overheid. Daarnaast gebruikt de OVAM verschillende standaardprocedures, protocollen en codes van goede praktijk voor de uitvoering van oriënterende en beschrijvende bodemonderzoeken, voor het opstellen van bodemsaneringsprojecten, het uitvoeren van bodemsaneringswerken en de nazorg waar de deskundigen zich aan dienen te houden. Deze procedures kunnen vrij geraadpleegd worden op de webstek van de OVAM.

Bij de beoordeling van de dossiers wordt naast de inhoud ook gecontroleerd in hoeverre de verschil-

Tavernier

lende procedures werden gevolgd. Alvorens een rapport conform kan worden verklaard, moet het voldoen aan de verschillende procedures. De OVAM heeft de mogelijkheid om een rapport af te keuren en aanvullingen te vragen, die binnen een bepaalde termijn uitgevoerd moeten worden.

In het Vlarebo staan mogelijke sancties tegen een erkende bodemsaneringsdeskundige. De OVAM kan te allen tijde de erkenning als bodemsaneringsdeskundige schorsen voor een termijn van maximaal 6 maanden, of de erkenning opheffen indien herhaaldelijk fouten worden gemaakt. Deze beslissingen worden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Voor minder ernstige fouten kan de OVAM de erkende bodemsaneringsdeskundige ook berispen. De betrokken deskundige wordt steeds eerst uitgenodigd voor een hoorzitting, waar hij zich kan verdedigen. Na de hoorzitting beslist de erkenningscommissie over de sanctie.

Eind 2003 waren er in totaal 86 erkende bodemsaneringsdeskundigen. In 2003 verleende de OVAM zeven nieuwe erkenningen, werden zeven bestaande erkenningen vernieuwd, zes bestaande erkenningen opgeheven en één erkende bodemsaneringsdeskundige werd voor een periode van een maand geschorst.

Indien er opmerkingen zijn, hetzij bij deskundigen, hetzij bij de onderzoeksplichtige, is er binnen de OVAM een klachtenbehandeling door een klachtencoördinator. Indien dit niet de gewenste resultaten oplevert, kunnen mensen met klachten en dergelijke steeds terecht bij de Vlaamse Ombudsdienst. Deze dienst staat dan in voor de verdere opvolging van de klacht.

In principe moeten de rapporten overgemaakt worden door de onderzoeksplichtige. De erkende bodemsaneringsdeskundige kan deze taak in onderling overleg op zich nemen. De onderzoeksplichtige, de opdrachtgever, heeft dus zelf het beslissingsrecht om een rapport al dan niet in te dienen bij de OVAM. Het kan wel gebeuren dat de erkende bodemsaneringsdeskundige het rapport niet overhandigt aan de onderzoeksplichtige, wegens contractuele discussies zoals betalingen. Dit is echter een zaak tussen de opdrachtgever en de uitvoerder, waarin de OVAM op geen enkele manier tussenbeide kan komen. De OVAM kan enkel maatregelen treffen tegen het niet nakomen van decretale verplichtingen.

Het is niet nodig nog een ander aanspreekpunt op te richten voor klachten en vragen. Ik hoop duidelijk te hebben aangegeven dat de opvolging van de erkende bodemsaneringsdeskundigen voldoende strikt is.

Er blijven wel vragen bestaan over de kostprijs. Een aantal zaken van het decreet kunnen inderdaad worden verbeterd. De heer Malcorps heeft al verwezen naar een voorstel van decreet, dat kan dienen als basis voor latere besprekingen en verbeteringen van het decreet.

De voorzitter : De heer Bex heeft het woord.

De heer Jos Bex : Mijnheer de voorzitter, ik zal het kort houden.

Mijnheer de minister, in verband met uw eerste opmerking verwijs ik naar mijn vraag om uitleg over de internalisering van milieukosten die ik straks zal stellen. Ik ben ervan overtuigd dat proactief optreden nog altijd de beste remedie is, en dat bewustzijn veel problemen kan voorkomen. Mijnheer de minister, u zei zelf dat het bewustzijn met de jaren is gegroeid. Ik blijf er dan ook bij dat bepaalde data misschien arbitrair zijn, en beter worden herbekeken.

Ik ben het volkomen met u eens dat het voorstel van decreet van de heer Malcorps veel mogelijkheden biedt om verbeteringen aan te brengen. Er moeten ook financiële middelen worden ingeschreven om overal op te treden waar dit nodig is. Misschien kan deze interpellatie een pleidooi zijn om in de toekomst, als het decreet is aangepast, meer middelen in te schrijven.

De voorzitter : De heer Caluwé heeft het woord.

De heer Ludwig Caluwé : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord.

Een aantal zaken kunnen worden geremedieerd, maar als we de hele problematiek beschouwen, moeten we beseffen dat in feite alle automobilisten historische vervuilers zijn. Hiermee wordt in de uitgewerkte regeling onvoldoende rekening gehouden. De noodzakelijke saneringen komen vaak op een onrechtvaardige manier terecht bij enkele individuen. De uitbaters van tankstations.

Met redenen omklede motie

De voorzitter : Door de heer Bex werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiter-

Voorzitter

lijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Johan Malcorps tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, en tot mevrouw Adelheid Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de risico's van perfluorchemicaliën voor milieu en gezondheid

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Malcorps tot de heer Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, en tot mevrouw Byttebier, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de risico's van perfluorchemicaliën voor milieu en gezondheid.

Minister Tavernier antwoordt tevens in naam van minister Byttebier.

De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, uit recent onderzoek van de afdeling ecotoxicologie van de Universiteit Antwerpen blijkt dat de concentraties perfluoroctanylsulfonaat in bosmuizen in het natuurreservaat Blokkersdijk op de Antwerpse Linkeroever, zorgwekkend hoog zijn. Het gaat zelfs om de hoogste concentraties die wereldwijd ooit werden gemeten.

Begin februari bleek uit een studie van de Universiteit Antwerpen dat de groep van perfluorchemicaliën, waartoe PFOS behoort, in grote concentraties worden teruggevonden in weefselstalen van vissen, krabben en garnalen uit de Westerschelde. In stalen van voor de Noordzeekust komen deze producten in mindere mate voor. Het probleem doet zich dus op zeer ruime schaal voor. Ook in de Westerschelde werden de hoogste PFOS-concentraties ooit gemeten. We vestigen dus in Vlaanderen een triest record.

PFOS breekt nauwelijks af in het milieu. Na 40 jaar intens gebruik door de chemische industrie komt PFOS, net als PCB's en andere persistente organische polluenten, wereldwijd voor, en heeft het zich genesteld aan de top van de voedselketen, bijvoorbeeld bij ijsberen, zeehonden en albatrossen, en allicht ook bij de mens. De milieubeweging heeft voor POP's dan ook internationaal alarm geslagen.

De hoge concentraties aan perfluorchemicaliën in Blokkersdijk en de Westerschelde hebben allicht te maken met de nabijheid van de fabriekssite van 3M te Zwijndrecht, waar tot voor kort PFOS werd gebruikt voor de aanmaak van een hele reeks producten zoals shampoos, voedselverpakkingen, textiel, insecticide en blusschuim.

In de lente van 2000 verraste de multinational 3M iedereen, door plots aan te kondigen dat het PFOS uit haar productieproces zou bannen tegen 2002. Het bedrijf oogstte met deze beslissing veel lof. Het was opnieuw een fraai voorbeeld van 'responsible care', en het onderstreepte het groene imago van het bedrijf. 3M zag af van een winstgevende productielijn omwille van 'nieuwe' wetenschappelijke gegevens, met name het feit dat PFOS 'op ruime schaal, maar in zeer lage concentraties was aangetroffen in het milieu en in mensen'.

Of dit mooie verhaal klopt, is niet zeker. In de Verenigde Staten stelt de milieubeweging grote vragen bij de verantwoordelijkheid van 3M. Jarenlang werden producten als Scotchgard – voor textiel- en tapijtbescherming – aangemaakt, terwijl het bedrijf al jaren wist dat PFOS bij knaagdieren leverkanter veroorzaakt, en bij ratten verantwoordelijk is voor postnatale sterfte en ernstige geboortefwijkingen. Ook bij proeven op apen werden schadelijke effecten vastgesteld.

Het Amerikaanse milieubureau EPA kwam door de analyse van gegevens en studies van 3M tot de bevinding dat het bedrijf al in de jaren zeventig hoge concentraties PFOS terugvond in het bloed van de eigen werknemers, maar daarna ook in de zuivere bloedstalen die als referentie werden gebruikt. Toen kon men al weten dat PFOS op grote schaal in het bloed van mensen aanwezig was. Vanaf 1997 wist men dit zeker.

Als blijkt dat de gezondheidseffecten, die tot nu toe vooral werden vastgesteld bij kleinere dieren, zich ook voordoen bij grotere zoogdieren en ook bij de mens, is de verantwoordelijkheid van het bedrijf zeer groot.

Malcorps

Dat PFOS, naast veel andere POP's, in bloed van mensen wordt aangetroffen, is ten overvloede bewezen door acties van internationale milieubewegingen zoals het WWF. Bij recente acties werden deze stoffen aangetroffen in het bloed van Europese parlementsleden en Europees Commissaris Wallström. De resultaten hiervan worden binnenkort bekendgemaakt. Andere onderzoeken die hieraan voorafgingen, laten uitschijnen dat men iets zal vinden, maar specifiek voor PFOS is het wachten op de resultaten.

Dit is een internationaal probleem. De internationale milieubeweging, onder meer WWF Internationaal, zet zich hiervoor in. Het probleem stelt zich ook bij ons bijzonder acuut door de aanwezigheid van 3M in Zwijndrecht.

Hoe reageert u, mijnheer de minister, op de metingen van dergelijk hoge concentraties van perfluorchemicaliën in het milieu? Zijn er controlemetingen gepland in het milieu en bij dieren? Wordt er gezocht naar de wijze waarop deze hoge concentraties in onze fauna terechtkwamen?

Worden PFOS of andere perfluorchemicaliën nog gebruikt in de Vlaamse chemische industrie? Worden ze nog geloosd in lucht of water? Zo ja, is er een idee over de hoeveelheden? Worden de lozingsnormen eventueel aangepast?

Hebt u meer bepaald gegevens over de lozingen van PFOS in de voorbije jaren door 3M te Zwijndrecht, in water en in lucht?

De volgende vragen zijn gericht aan minister Byttebier. Welke acties zijn ondernomen om meer zicht te krijgen op mogelijke gezondheidseffecten bij de mens? Worden deze stoffen ook gemeten en opgevolgd in het kader van het programma over milieu en gezondheid?

De hoge concentraties aan PFOS bij de bosmuizen in Blokkersdijk worden door WWF International uitgespeeld als voorbeeld dat de aansprakelijkheid van chemische bedrijven zoals voorgesteld in het Reach-programma van de Europese Commissie onverkort moet worden doorgevoerd. Is dit ook uw standpunt? Wordt het gesprek aangegaan met bijvoorbeeld 3M over hun verantwoordelijkheid voor de verspreiding van PFOS in het Vlaamse milieu en over de mogelijke risico's van vervangproducten zoals PFOA en telomeren?

De voorzitter : Minister Tavernier heeft het woord.

Minister Jef Tavernier : Als die stoffen gevonden worden bij bosmuizen, ijsberen en politici, dan is er wat aan de hand. (*Gelach*)

We zijn ons pas de jongste jaren bewust geworden van de perfluorchemicaliën in het milieu. U vraagt naar controlemetingen. Vermits het hier over zeer persistente stoffen gaat, is het bijna zeker – en de analyses in Blokkersdijk bewijzen dat – dat deze stoffen zowel in het milieu als in dieren zullen worden aangetroffen. Daarom lijkt het me zinvoller de nadruk te leggen op de afbouw van het gebruik van deze stoffen dan zeer veel tijd en geld te steken in onderzoeken die bewijzen wat we sterk vermoeden. Toch onderzoekt de VMM momenteel de mogelijkheden om een beperkte screening van de aanwezigheid van PFOS in het oppervlaktewater uit te voeren in de loop van 2004. Afhankelijk van het beschikbare budget zullen het aantal meetplaatsen en bepalingen worden vastgesteld. Er zijn mij geen nadere gegevens bekend omtrent het gebruik van PFOS in Vlaanderen met betrekking tot de perfluorchemie.

Louter op basis van de gegevens van het bedrijf 3M te Zwijndrecht, een belangrijke actor op het vlak van de fluorchemie en wellicht ook relevant omwille van de ligging ten opzichte van het onderzoeksgebied Blokkersdijk, kan ik het volgende melden. Het bedrijf werd hervergund bij besluit van de bestendige deputatie van Antwerpen van 25 januari 2001 voor haar activiteiten voor een termijn tot 25 januari 2021 met uitzondering van de lozing van bedrijfsafvalwater die vergund werd tot 1 februari 2003. Bij besluit van de bestendige deputatie van 24 januari 2002 werden een reeks wijzigingen en uitbreidingen vergund waarbij relevant is: de stopzetting van PFOS-productie en de omschakeling naar nieuwe amines en C4-sulfonylverbindingen.

Bij besluit van de bestendige deputatie van 27 juni 2002 werd de vergunning voor het lozen van bedrijfsafvalwater verlengd tot 1 februari 2005.

Specifiek voor luchtemissies werd in de voormelde vergunning van 25 januari 2001 een bijzondere voorwaarde opgelegd met betrekking tot het afvoeren van de procesgassen en de gecontroleerde afgasstromen naar de fluoriderecuperatie-eenheid. In dezelfde vergunning zijn voor emissies in water ook bijzondere lozingsvoorwaarden opgelegd die werden aangepast bij besluit van 27 juni 2002. Hierin zijn onder meer normen voor SOF en fluoride opgenomen. Het bedrijf beschikt over een fluorrecuperatiesysteem.

Tavernier

Ten slotte wil ik over de eventuele aanpassing van de lozingsnormen opmerken dat het bedrijf onderworpen is aan de vierjaarlijkse herziening van de lozingsnormen, en dat bij elke aanvraag voor wijziging of uitbreiding van de milieuvergunning de lozingsnormen opnieuw worden geëvalueerd. Op dat vlak kan worden vermeld dat er momenteel een dossier voor wijziging en uitbreiding van de milieuvergunning in de startfase is.

Het bedrijf 3M is op 31 december 2003 gestopt met de productie van PFOS. De bestaande voorraad aan PFOS wordt verder gestockeerd op de 3M-terreinen. Deze voorraad wordt stelselmatig verkocht aan bedrijven in Frankrijk voor toepassingen in kleine blusapparaten. Op 31 december 2005 zal alles afgevoerd zijn.

Over de lozingen door 3M in de lucht zijn geen gegevens bekend. Er zijn geen metingen verricht. Er zijn geen gegevens beschikbaar bij het bedrijf.

De afdeling Milieu-inspectie heeft van het bedrijf een aantal analyseresultaten ontvangen van de lozingen van het bedrijfsafvalwater. Uit de analyseresultaten van het bedrijf blijkt dat in de jaren 2002 tot 2004 de waarde van de vergunning steeds werd naleefd.

De VMM bepaalt de adsorbeerbare en purgeerbare organohalogenen in het afvalwater van 3M. De resultaten zijn raadpleegbaar op de website van de VMM. De groepsparameters laten niet toe te oordelen over de aan- of afwezigheid van componenten die milieuschade zouden veroorzaken bij lage concentraties. Ondanks het feit dat PFOS een organohalogeen is, kunnen de beide groepsparameters dus geen idee geven van het exacte PFOS-gehalte in het afvalwater van 3M.

Voor de gezondheidseffecten op de mens vallen mijn diensten terug op de wetenschappelijke literatuur die terzake bestaat. In het zeer uitgebreide biomonitoringprogramma dat momenteel loopt bij de Vlaamse bevolking, zijn de PFOS niet opgenomen als parameter.

Ik steun ten volle de hervorming van het chemicaliënbeleid Reach en leg in mijn standpunten de nadruk op de substitutie van milieugevaarlijke stoffen. Deze informatie is wel een belangrijk aandachtspunt bij de vergunningsherziening overeenkomstig de bepalingen van Vlarem I. Tot nu toe werd het gesprek niet aangegaan met 3M over hun verantwoordelijkheid voor de verspreiding van

PFOS in het Vlaams milieu en over de mogelijke risico's van vervangproducten zoals PFOA en telomeren. Een voorzichtige houding ten aanzien van deze vervangproducten lijkt aangewezen, op basis van beschikbare documenten over schade, blootstelling en risico's van PFOA en telomeren. Op internationaal en Europees niveau wordt bijkomende informatie verzameld en bijkomend onderzoek verricht.

Het spreekt vanzelf dat bij de beoordeling van milieuvergunningaanvragen voor de productie van nieuwe producten zoals PFOA en telomeren steeds een evaluatie wordt gemaakt van de mogelijke impact op het milieu van deze activiteit. De aansprakelijkheid inzake milieuschade moet dan ook ad hoc worden bekeken. Ik hoop u hiermee de nodige informatie te hebben gegeven. Dit voldoet misschien onvoldoende aan uw verwachtingen, maar het is wel de beschikbare informatie.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de minister, dit voorbeeld illustreert zeer duidelijk dat de overheid vooralsnog onmachtig is om dit soort milieu- en gezondheidsproblemen voldoende te volgen. Het is nogal evident dat, als die hoge concentraties worden aangetroffen in de natuur en er maar één mogelijke bron is, er een verband moet zijn. De overheid zal dit verder moeten onderzoeken om dat verband en die aansprakelijkheid duidelijk vast te stellen. Als die er zijn – en het lijkt me dat dit op termijn zal blijken –, dan moeten daar conclusies uit worden getrokken.

Dat is dan ook het belang van dat hele Reach-programma op Europees niveau. Dat is niet gericht tegen de chemische industrie, want die sector aanvaardt tegenwoordig dat hij zelf zijn deel van de verantwoordelijkheid voor milieu en gezondheid moet opnemen. Het principe van de 'responsible care' is opgenomen in de mission statement van alle grote chemische bedrijven. Zij moeten dit kracht bijzetten en hun verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid aanvaarden, ook voor het verleden, want het verleden kan men niet zomaar van zich afwentelen.

Ik volg van zeer nabij de hele asbestproblematiek. Asbest is nu ook verboden, maar de gevolgen uit het verleden blijven ons achtervolgen en zullen ons miljoenen kosten, los van de morele en menselijke schade. In dit geval zou zich hetzelfde kunnen voordoen. We weten dat niet helemaal zeker, maar die perfluorchemicaliën zitten wijd verbreid in de natuur en waarschijnlijk ook in de mens. We kun-

Malcorps

nen daar nu nog niets over zeggen, want het wordt niet onderzocht. Ik wil wel aanraden daar dringend werk van te maken.

We kunnen er niet onderuit : degenen die dit al bijna 20 jaar wisten, zullen in de toekomst op de ene of andere wijze aansprakelijk moeten worden gesteld. Dit zal de volgende jaren dus een vervolg krijgen, zo niet bij ons, dan zeker internationaal.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Josée Vercammen tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de invulling van de begrippen 'bouwstof' en 'werk' in Vlarea en Vlarebo

Vraag om uitleg van mevrouw Josée Vercammen tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de nieuwe wetgeving op het grondverzet en de normeringsproblematiek terzake

Vraag om uitleg van mevrouw Josée Vercammen tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de controle op de Vlarebo-dossiers

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van mevrouw Vercammen tot de heer Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de invulling van de begrippen 'bouwstof' en 'werk' in Vlarea en Vlarebo, over de nieuwe wetgeving op het grondverzet en de normeringsproblematiek terzake, en over de controle op de Vlarebo-dossiers.

Mevrouw Vercammen heeft het woord.

Mevrouw Josée Vercammen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte leden, in het kader van de reglementering inzake Vlarebo en Vlarea werd op een bepaald ogenblik de noodzaak onderkend om grond- en baggerspecie die niet aan de gestelde strenge voorwaarden voldoet, toch nog een gebruiksstatuut toe te kennen. Zo ontstond het begrip 'bouwstof', waarbij de wetgever een onderscheid maakte tussen vormgegeven of niet-vormgegeven bouwstof.

Om te vermijden dat het grondwater wordt aangevuld door dergelijke specie, zijn maximale concentraties en maximale uitloogwaarden opgelegd. Bovendien zijn de gebruiksmogelijkheden beperkt tot de toepassing in een werk. De definitie van 'werk' is erg breed opgevat in de wetgeving, maar de invulling van dit begrip door de uitvoerende overheid, met name de OVAM, is erg beperkt.

Nu stellen we in de praktijk het volgende vast. In de grondreinigingscentra worden nogal wat gronden, afkomstig uit bodemsaneringsprojecten of vrijgekomen bij uitgraving, niet verder gesaneerd dan de norm voor bouwstof. Verder saneren betekent een te hoge kostprijs. Dit leidt tot enorme voorraden aan bouwstof. Bij infrastructuurwerken wordt regelmatig bodem aangetroffen boven de bodemsaneringnorm. Soms voldoet die als bouwstof, maar bij gebrek aan toepassingsmogelijkheid moet hij meestal worden gereinigd en verdwijnt hij richting grondreinigingscentra. Ook bij baggerwerken wordt vrij veel specie gegenereerd die alleen voldoet aan de norm voor bouwstof.

Het probleem bij dit alles is het vinden van een afzetgebied voor deze bouwstof. Het beschikbare bestemmingsvolume in Vlaanderen voor dergelijke specie is ontoereikend. Naast het beperkte afzetgebied vormt de enge interpretatie van het begrip 'werk' door de OVAM een niet onbelangrijke factor in de toename van het onbestemde bouwstofareaal. Bovendien blijkt dat menselijke activiteit hoofdzakelijk specie genereert, zowel droog als nat, die aan de norm van bouwstof beantwoordt. Reeds op korte, maar zeker op middellange en lange termijn zullen deze factoren bijdragen tot het ontstaan van enorme voorraden aan bouwstof zonder toepassing. Het enige bruikbare alternatief zal er dan in bestaan deze stocks als afval te storten. Nochtans was het bij de introductie van het begrip 'bouwstof' net de bedoeling van de wetgever om deze specie uit het afvalcircuit te houden.

Er bestaat daarom een dringende noodzaak om voor de afzet en het gebruik van de bouwstof bijkomende toepassingsmogelijkheden te creëren. Indien de actoren in het proces van het grondverzet dit niet doen, dreigt Vlaanderen binnenkort te verdwijnen achter een berg onbruikbare grondspecie. Mijnheer de minister, wilt u dus aan de instanties die onder uw bevoegdheid ressorteren opdragen de noodzakelijke maatregelen te nemen met betrekking tot deze grondberg ?

De recente wetgeving op het grondverzet, gebaseerd op het standstillbeginsel en het voorzorgbeginsel, vormt een logische aanvulling op de be-

Vercammen

staande wetgeving inzake bodemsanering. Ik hoor net dat er terzake wijzigingen zullen worden aangebracht. Deze aanvulling tracht rechtszekerheid te scheppen voor alle actoren die zijn betrokken in het grondverzet en het grondtransport. De integratie van beide wetgevingen sluit aan bij de betrachting van de wetgever om de wetgeving meer structuur te geven en beter toegankelijk te maken voor diegenen die eronder ressorteren. De opwaardering van de rechtszekerheid en van de structurele kwaliteit in de wetgeving is een zaak die kan worden toegejuicht.

Niettemin rijst een ernstig probleem op het vlak van de normering van de uitgegraven bodem. In Vlaanderen werd de huidige normstelling opgebouwd uitgaande van de achtergrondwaarden die eigen zijn aan de bovenste bodemlaag. Aan die laag werden ook de saneringswaarden gekoppeld. Als in de nieuwe wetgeving gewag wordt gemaakt van grondverzet, dan wordt daarmee een uitgraving bedoeld die al gauw tot een diepte van enkele tot tientallen meters wordt uitgevoerd. De ervaring leert dat bepaalde parameterwaarden in deze laagere stratigrafie niet zelden veel hoger liggen dan die in de bovenste laag.

Het hanteren van de bestaande norm van achtergrond- en saneringswaarden in bodemlagen die zich veel dieper situeren dan de in de oorspronkelijke wetgeving voorziene bovenlaag, leidt tot een aanzienlijke afwijking tussen de parameterwaarden en de norm. Concreet betekent dit dat de norm in veel gevallen niet meer haalbaar is. De niet-haalbare norm wordt vertaald in een haast onbetaalbare sanering. De hoge kosten leiden ertoe dat in veel gevallen van sanering wordt afgezien. De implicatie daarvan is dat de hoeveelheid onbruikbare en onbestemde grond aanzienlijk zal toenemen en dat die bovendien impliciet tot afval wordt herleid. Dat is hetzelfde probleem als het knelpunt dat ik in mijn vorige vraag aankaartte : op middellange en lange termijn leidt de onaangepaste normering tot een berg onbestemde afvalgrond en tot het genereren van een nieuw milieuprobleem. Is dit het doel van de op 1 januari 2004 in werking getreden nieuwe regelgeving over het grondverzet ?

Door het goedkeuren van het nieuwe Vlarea heeft de Vlaamse regering zich duidelijk uitgesproken voor doorzichtigheid en eenvormigheid van de regelgeving. Voor de normering van bouwstof verwees het Vlarebo reeds naar het Vlarea, voor de normering van bodem zal het Vlarea verwijzen naar het Vlarebo. Deze klaarheid en eenduidigheid

is zeker toe te juichen en betekent een aanzienlijke bijdrage aan het dereguleringsproces dat door de Vlaamse regering wordt gesponsord.

Eén aspect van het nieuwe Vlarea beantwoordt echter weinig of niet aan dat principe van eenduidigheid en deregulering. Het gaat hier om een niet onbelangrijke procedure binnen de nieuwe regelgeving, namelijk de controle van de Vlarebo-dossiers. Waarom passeren Vlarebo-dossiers voor controle op de naleving van de regelgeving langs een privé-instantie, met name een bodembeheersorganisatie, en Vlarea-dossiers rechtstreeks langs de toezichthoudende overheid, met name de OVAM ? Dit is zeker niet bevorderlijk voor de doorzichtigheid en evenmin voor de gelijkberechtiging van dossiers.

Bovendien kan een privé-instantie bij probleem-dossiers niet sturend optreden. De OVAM heeft de mogelijkheid om, als uitvoerende overheid, de wetgeving waar nodig te interpreteren en aldus probleem-dossiers in de richting van een goede oplossing bij te sturen. Daardoor leidt de huidige Vlarebo-procedure tot tijdverlies, vooral bij ingewikkelde projecten en bij omvangrijke infrastructuurwerken van de overheid zelf.

De vraag is hier of de huidige Vlarebo-procedure met betrekking tot de dossierbehandeling omwille van de doorzichtigheid en de gelijkberechtiging niet moet worden gelijkgeschakeld met de procedure die geldt voor de Vlarea-dossiers. Mijnheer de minister, bestond er een reële behoefte om de controle op Vlarebo-dossiers te laten uitoefenen door een particuliere organisatie, terwijl de controle van Vlarea-dossiers door de OVAM reeds zijn degelijkheid en werkbaarheid heeft bewezen ?

De voorzitter : Minister Tavernier heeft het woord.

Minister Jef Tavernier : Mijnheer de voorzitter, mevrouw Vercammen, het bestaande grondoverschot is een van de redenen waarom de jongste zeven jaar een regelgeving over grondverzet is ontstaan die haar weerslag heeft op hoofdstuk tien van het Vlarebo. De huidige regelgeving kwam tot stand in overleg met alle betrokkenen. De leidraad hierbij is zowel het realiseren van een milieuhygiënisch verantwoord omgaan met uitgegraven bodem, als het creëren van een maximale rechtszekerheid bij het gebruik van de uitgegraven bodem. Daarbij mag niet uit het oog worden verloren dat het gebruik van uitgegraven bodem als bouwstof, slechts een van de mogelijkheden is. De uitgegraven bodem kan steeds opnieuw als bodem worden gebruikt indien het standstillprincipe en de bepalin-

Tavernier

gen van het bodemsaneringsdecreet worden gerespecteerd.

Uw stelling dat er een overschot aan bouwstof ontstaat omdat de verontreinigde, uitgegraven bodem slechts wordt gereinigd tot de bouwstofnorm, kan ik bevestigen noch ontkennen. Ik wil er uw aandacht op vestigen dat de grondreinigingscentra in een commerciële omgeving opereren, wat als gevolg heeft dat het aanbod aan bouwstof onderhevig is aan het marktmechanisme. Indien de grondreinigingscentra een overaanbod aan bouwstof blijven produceren, zullen hun afzetmogelijkheden dalen of zullen ze met overschotten blijven zitten. Op dat moment zullen ze stappen moeten ondernemen om de uitgegraven bodem in voldoende mate te reinigen zodat de gereinigde bodem opnieuw als bodem kan worden gebruikt.

Dat er ten gevolge van een te enge interpretatie van het begrip 'werk' door de OVAM een beperking van de afzetmogelijkheid voor bouwstof zou optreden, kan ik niet beaamen. De definitie van werk is duidelijk omschreven in het Vlarea en ze is weinig vatbaar voor interpretatie. Ik heb mijn diensten de opdracht gegeven om in een continu en gestructureerd overleg met de grondreinigingssector en de bouwnijverheid te treden, zodat, indien nodig, anticipatief of eventueel correctief kan worden opgetreden.

Mevrouw Vercammen, bij het volgende antwoord over de normeringproblematiek hoort een bijlage die ik aan de commissiesecretaris heb overgemaakt. De achtergrondwaarden voor de bodemkwaliteit in Vlaanderen werden berekend op basis van gegevens uit de toplaag van onverstoorde gebieden in Vlaanderen. Analyseresultaten uit de diepere bodemlagen bevestigen inderdaad dat de kwaliteit van dieper gelegen bodemlagen verschillend kan zijn van de kwaliteit van de toplaag. Voor een aantal parameters zijn de analyseresultaten uit de dieper gelegen bodemlagen echter vergelijkbaar met de achtergrondwaarden van de bodem. Slechts voor enkele parameters, zoals chroom en nikkel, overschrijden veel analyseresultaten uit de dieper gelegen bodemlagen de achtergrondwaarden van de bodem.

In de praktijk is het evenwel een misverstand te stellen dat de terugsaneerwaarden gelijk worden gesteld met de achtergrondwaarden. Artikel 8, paragraaf 1 van het bodemsaneringsdecreet stelt inderdaad dat 'bodemsanering erop gericht is de achtergrondwaarden van de bodemkwaliteit te realise-

ren', maar artikel 8, paragraaf 2 van het bodemsaneringsdecreet biedt de mogelijkheid om af te wijken van de achtergrondwaarde als terugsaneerwaarde. In de praktijk wordt van deze afwijking gebruik gemaakt. In veel gevallen hanteert de OVAM immers 80 percent van de bodemsaneringsnorm van bestemmingstype landbouwgebied als terugsaneerwaarde. In concrete dossiers worden zelfs hogere terugsaneerwaarden door de OVAM aanvaard. Bovendien dient te worden opgemerkt dat zolang de diepere grondlagen niet worden uitgegraven, er ook geen probleem is van verontreiniging, indien de aanwezigheid van deze stoffen van natuurlijke oorsprong is.

De Vlaamse regering heeft in 2001 aan het departement Leefmilieu en Infrastructuur de opdracht gegeven om, in samenwerking met een bodembeheerorganisatie, de nieuwe regeling betreffende het grondverzet – inclusief de normering – in een proefproject uit te testen. Bijkomend geldt het besluit van de Vlaamse regering van 17 januari 2003, waarbij een gewijzigde normering ten vroegste vanaf 1 juli 2004 van kracht wordt, tenzij deze bijlagen door de Vlaamse regering voor 1 juli 2004 worden gewijzigd, want in dat geval wordt de normering ten vroegste vanaf 1 januari 2005 van kracht. Het is duidelijk dat uw vraag tot herziening van de normering in dit kader past. Ik stel dan ook voor de resultaten van het proefproject af te wachten.

De regelgeving van het grondverzet is tot stand gekomen in nauw overleg met alle betrokken sectoren : de OVAM, de publieke bouwheren zoals LIN, NMBS, VLM, de privé-bouwheren, de bouwbedrijven/aannemers, de transportbedrijven, de grondreinigers en de vereniging van erkende bodemsaneringsdeskundigen. In het licht van dit overleg is gezocht naar een zo efficiënt mogelijk systeem dat rechtszekerheid biedt en dat ook voldoet aan de bestaande wetgeving betreffende de bodemsanering.

Uiteindelijk heeft de Vlaamse regering ervoor gekozen om het traceerbaarheidssysteem van uitgegraven grond te laten beheren door erkende bodembeheerorganisaties. De OVAM houdt nauwlettend toezicht op de werking van die organisaties. Bij ingewikkelde of omvangrijke dossiers wordt nog steeds het advies van de OVAM gevraagd. Deze dossiers zijn echter van die aard dat de OVAM reeds in de voorbereidende fase wordt betrokken en sturend optreedt. Ten gevolge van deze werkwijze kan de OVAM zich concentreren op haar beleidsvoerende taak en kan ze, indien nodig, de procedures opgelegd aan de bodembeheerorganisatie op korte termijn bijsturen.

De voorzitter : Mevrouw Vercammen heeft het woord.

Mevrouw Josée Vercammen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb deze vragen gesteld omdat ik contact heb gehad met mensen uit de praktijk. Bij grote werken hangt het van de uitvoeringsmethode af, onder welke bepalingen men valt. Als de grond droog wordt uitgegraven, valt men onder de bodemsanering, maar als de bodem nat wordt afgegraven, dan valt die volgens de Europese norm onder slib. De twee soorten regelgeving verschillen grondig. Het is dus ook een kwestie van willekeur.

Volgens de bestaande definitie van werk kon de bouwstof enkel worden gebruikt als kern voor een dijk of als ondergrond voor een weg. Daardoor is er een overschot aan bouwstof.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de bodemverontreiniging veroorzaakt door een ongeval met een tankwagen gevuld met broom

Vraag om uitleg van de heer Johan Malcorps tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de broomvervuiling te Ekeren en de aanwezigheid van broomhoudende stoffen in het Vlaamse leefmilieu

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde vragen om uitleg van mevrouw Van den Eynde tot de heer Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de bodemverontreiniging veroorzaakt door een ongeval met een tankwagen gevuld met broom en van de heer Malcorps tot minister Tavernier, over de broomvervuiling te Ekeren en de aanwezigheid van broomhoudende stoffen in het Vlaamse leefmilieu.

Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, op donderdag 4 maart kantelde op de A12 ter hoogte van Ekeren een tankwagen, gevuld met 6.000 liter broom. De tankwagen scheurde open en een deel

van de uiterst giftige chemische stof broom gutste uit de tank. Het was een spijtig toeval dat de vrachtwagen kantelde boven een rioolkolk. Zo kon een deel van het gevaarlijke product wegvloeien via de riool die rechtstreeks uitmondt in de Schijn. Op de plaats van het ongeval werd, op de plek waar eerst de plas bijtend gif lag, een waterleiding weggevreten.

Naast de economische schade die ontstond naar aanleiding van dit ongeval, wil ik ook de milieuschade benadrukken. Aangezien een deel van de vloeistof in de riolering is terechtgekomen, werd de rioolbuis zwaar aangetast. Gelukkig had de riool waarin de vloeistof is terechtgekomen geen huisaansluitingen en was hij dus ook niet aangesloten op het zuiveringsstation van Antwerpen-noord, maar wel rechtstreeks op de Schijn. Daardoor werd niet het zuiveringsstation verontreinigd, maar wel de Schijn. Hoewel op die manier verder onheil inzake broomdampen voor de burger kon worden voorkomen, valt wel te betreuren dat de Schijn werd verontreinigd. De vraag is nu hoe ernstig deze verontreiniging is.

Naar aanleiding van dit ongeval werden inmiddels een aantal onderzoeken uitgevoerd om de schade op te meten. Ook het Antwerps Havenbedrijf heeft alle mogelijke middelen ingezet om de verontreinigde bodem te reinigen. Ook de andere overheidsinstanties zullen discussies voeren over het transport van gevaarlijke stoffen. Ik vraag me trouwens af of die tankwagen al dan niet dubbelwandig was, zoals bij de stookolietanks in bepaalde gevallen wordt opgelegd.

Er werd ook gevreesd voor de verontreiniging van het drinkwater. De drinkwaterleiding werd ter hoogte van de plaats van het ongeval volledig aangetast waardoor verschillende bedrijven in de Antwerpse haven niet meer over drinkwater konden beschikken. De informatiedoorstroming over de veiligheid van het drinkwater bleek onvoldoende.

Door dit ongeval hebben heel wat buurtbewoners zich heel wat zorgen gemaakt. Ik hoop dan ook, mijnheer de minister, dat u duidelijkheid kunt geven over de mogelijke risico's die door dit ongeval zijn ontstaan en over de wijze waarop een aantal problemen concreet zullen worden aangepakt.

Mijnheer de minister, wat zijn de resultaten van de onderzoeken over de verontreiniging van de Schijn ? Zijn er rechtstreekse gevolgen voor de fauna en flora of de omgeving van de Schijn ? Moeten hiervoor nog verdere maatregelen worden getroffen ?

Van den Eynde

De bodem werd in een straal van 8 meter rond de plaats van het ongeval zwaar verontreinigd. Er zijn intussen maatregelen getroffen om de aanwezigheid van broom te bestrijden. Hoe zal deze bestrijding verder worden aangepakt? Is er nog verdere controle nodig en over welke termijn gaat het dan?

De aanwezige drinkwaterleiding is zwaar aangetast op de plaats van het ongeval. Veel havenbedrijven zaten dus enkele dagen zonder water. Hoe werd dit probleem aangepakt en hoe werden de omwonenden op de hoogte gebracht van de drinkwaterverontreiniging?

Momenteel loopt het gerucht dat de broomdampen de oppervlakte zouden hebben aangetast. Zo zou de zandbak van de kinderen uit de Ekerse wijk verontreinigd zijn. Kunt u hier duidelijkheid over geven? Het is niet ondenkbaar dat zich nog andere negatieve gevolgen voordoen of dat er nog andere vragen rijzen. Hoe moet de communicatie met de bevolking verder verlopen?

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, door het kantelen van een vrachtwagen met broom aan de Schouwkensstraat te Ekeren kwam minstens 5.000 liter broom in het milieu terecht. Een groot deel van het gif kwam in de riolering terecht en in de Schijn. Bovendien wordt gevreesd voor ernstige bodemverontreiniging.

Het rampenplan dat in gang werd gezet na het incident, werkte naar behoren. De nodige veiligheidsmaatregelen werden dan ook getroffen. Het feit dat er in november vorig jaar een oefening plaatsvond waarin de opvolging van een dergelijk incident getest werd, zal daar niet vreemd aan zijn.

Daarnaast werden ook maatregelen getroffen om de schade voor het milieu te beperken. Het Provinciaal Instituut voor Hygiëne en het Centrum tegen Lucht- en Waterverontreiniging werden ingeschakeld. Er werd ook een beroep gedaan op de expertise van het bedrijf Broomchemie uit Terneuzen en het alarmteam van de broomindustrie.

Om het giftige broom te stoppen, werden grote hoeveelheden van een neutraliserende stof ingezet. Volgens bepaalde bronnen ging het om natronloog en natriumbisulfiet, geleverd door het bedrijf Solvin. De vraag blijft wat het totale effect is voor

bodem en water van zowel het gelekte broom als van de neutraliserende stof. Aangezien het broom in de riolering terecht kwam en een drinkwaterleiding deed vergaan, blijven er ook vragen over de vervuiling van het drinkwater, van de Schijn en eventueel van het grondwater.

Bovendien rijst net als bij het Marly-incident in Vilvoorde, opnieuw de vraag naar de integratie van de Vlaamse milieudiensten in de rampenplanning en de opvolging van milieu-incidenten in het algemeen, en transporten van voor mens en milieu gevaarlijke stoffen in het bijzonder. Zo is er de vraag of het transport van broom langs de weg in feite wel verantwoord is vanuit veiligheidsstandpunt en vanuit milieustandpunt. In dit verband wordt gewezen op de gevolgen van een dergelijk incident als de vrachtwagen in kwestie op de Antwerpse ring of in een tunnel zou zijn gekanteld.

Daarnaast is er ook de vraag of de tankwagen voldoende beveiligd was en of de container niet dubbelwandig moest zijn. Er wordt ook aangedrongen op het transport per spoor. Dit zijn weliswaar federale bevoegdheden, maar een advies van de Vlaamse milieu-administraties zou toch medebepalend moeten zijn in dergelijke kwesties.

Deze vragen kunnen ook niet los worden gezien van de zorg om de toenemende vervuiling met broomhoudende stoffen van het Vlaamse leefmilieu. In het laatste MIRA-rapport werd alarm geslagen wat de hoge concentraties betreft van gebromeerde brandvertragers in slib van Vlaamse waterbodems en in paling. Deze broomhoudende stoffen blijken kankerverwekkend te zijn en staan intussen ook bekend als hormoonverstoorders. Uit Zweeds, Amerikaans en Nederlands onderzoek blijkt dat net deze broomverbindingen, bijvoorbeeld de polygebromeerde diphenyl ethers of PD-BE's, ook in hoge concentraties worden teruggevonden in moedermelk.

In het MIRA-rapport wordt aangedrongen op een vervanging van deze producten door minder schadelijke alternatieven. Dat er alternatieven bestaan, blijkt bijvoorbeeld uit de lijst die het Deens milieubureau hiervan op zijn website publiceerde.

Onlangs toonden de milieubeweging en het WWF bij een biomonitoringonderzoek in Engeland ook aan dat de broomhoudende stoffen veelvuldig voorkomen in het bloed van mensen die beroepsmatig nochtans nooit aan deze producten waren blootgesteld. De resultaten van een vergelijkbare check-up van bloedstalen van Europese parlementsleden zal in april worden bekendgemaakt.

Malcorps

In Denemarken en Nederland werden een aantal gevaarlijke broomtoepassingen inmiddels verboden. Ook op Europees vlak wordt dit opgevolgd. Bepaalde broomhoudende verbindingen zijn reeds verboden of worden als POP's uitgefaseerd omdat ze op zo grote schaal werden aangetroffen in de natuur en bij de mens. De vraag is of België terzake niet te veel een afwachtende houding aanneemt.

Een andere omstreden toepassing uit de broomchemie is methylbromide, een stof die eveneens gevaren inhoudt voor de gezondheid, maar die ook al lang berucht is als ozonvreter. Het gebruik van methylbromide als bodemontsmettingsmiddel in Vlaanderen is inmiddels sterk vermindert en wordt verder afgebouwd tegen 2005, maar als middel voor begassing of de zogenaamde ruimte-ontsmetting van containers bij scheepstransporten van voedingsmiddelen zoals granen, wordt het nog altijd op grote schaal toegepast, onder meer in de Antwerpse haven.

Kortom, de risico's van het transport van broom lijken erg groot, maar bovendien bestaan er ook heel wat vragen bij een aantal van de broomtoepassingen zelf zoals de gebromeerde brandvertragers. Deze discussie is van direct belang voor de kwaliteit van ons leefmilieu en voor onze gezondheid.

Mijnheer de minister, mijn eerste vragen betreffen het ongeval te Ekeren. In welke mate werden uw milieudiensten en inzonderheid de OVAM betrokken bij de opvolging van het incident in het kader van het rampenplan ? Welke lessen trekt u hieruit ? Wanneer zal de integratie van de milieudiensten in de rampenplanning een feit zijn ?

Wat is er inmiddels bij de OVAM bekend over de ernst van de verontreiniging aan de Schouwkenstraat te Ekeren ? Wat is de juiste omvang van de verontreiniging van water, oppervlaktewater en eventueel grondwater ? Volstonden de genomen beveiligingsmaatregelen om de verspreiding van de broomvervuiling tegen te gaan ? Welke neutraliserende stof of stoffen werden ingezet, en zijn daarvan bijkomende effecten op het milieu te verwachten ?

Hoe wordt de verontreiniging nu verder opgevolgd ? Geldt het bodemonderzoek van Bosol dat gevraagd werd door het Havenbedrijf dat in deze optreedt als wegbeheerder, als oriënterend bodemonderzoek ? Is het de OVAM die beslist of er verder onderzoek en eventueel een sanerings-

project moet komen ? Wie moet er betalen voor de kosten van de opkuis van de hele vervuiling, de ecologische schade, ongeacht de vraag naar de aansprakelijkheid voor de nog ruimere economische schade ?

Er zijn een aantal mogelijkheden, maar daar wordt nogal geheimzinnig over gedaan. Is de firma Albe-marle van het R&D Center Louvain-la-Neuve gevat ? Is de vervoerder Van Loon gevat, of eventueel het bedrijf waar het broom naartoe ging ? Het is niet eens duidelijk om welk bedrijf het gaat, al heb ik wel vermoedens, die ik echter niet hard kan maken. Het zou beter zijn hierover niet geheimzinnig te doen en duidelijk te zeggen om welke bedrijven het gaat, en in hoeverre ze aansprakelijk moeten worden gesteld en een deel van de schade moeten betalen.

Mijnheer de minister, mogelijk overstijgt dit uw bevoegdheid, maar de OVAM zou mee een bepalende rol moeten kunnen spelen bij het vaststellen van de vervuiling en het eventueel vatten van de aansprakelijken. Het bodemsaneringsdecreet voorziet daarin, tenzij wordt gesteld dat het bodemsaneringsdecreet voor dit soort van incidenten totaal niet van toepassing is, maar dat zou me verbazen.

Bent u betrokken bij de beraadslaging over welke maatregelen er moeten worden genomen om dit soort ongevallen in de toekomst te voorkomen ? Wat zal uw advies zijn ? Als de federale overheid nieuwe maatregelen treft voor transporten van gevaarlijke stoffen over de weg, het spoor of het water, is het evident dat het advies van de Vlaamse milieu-instanties wordt ingewonnen.

Ik heb ook twee vragen over de problematiek van broomverbindingen in het milieu in het algemeen. Wordt, gezien de zorgwekkende resultaten die in het MIRA-rapport zijn verschenen, de monitoring in de natuur van BFR's, gebromeerde brandvertragers, voortgezet ?

Is het niet nodig bij het Steunpunt Milieu en Gezondheid ook aan te dringen op een biomonitoring van deze stoffen, zoals een onderzoek van bloedstalen en moedermelk ? Immers in het buitenland zijn deze stoffen wel degelijk in moedermelk aangetroffen. Het is evident dat dat niet gezond is. Er zou een stelselmatig onderzoek van moedermelk moeten gebeuren om na te gaan welke chemische stoffen erin voorkomen. Dat is een belangrijke verantwoordelijkheid, zowel op Vlaams als op federaal niveau, en samenwerking is dan ook aangewezen. In dat onderzoek moeten gebromeerde brand-

Malcorps

vertragers worden opgenomen, naast dioxines, PCB's en pesticiden.

Welk gevolg wordt er gegeven aan de oproep in het laatste MIRA-rapport om versneld werk te maken van de vervanging van broomhoudende brandvertragers ? U zou daarover overleg moeten plegen met bijvoorbeeld minister Van den Bossche. Is het in dit verband ook niet nodig de blijvende inzet van methylbromide in Vlaanderen opnieuw onder de loep te nemen ? Worden er hierover afspraken gemaakt met de federale overheid ?

De voorzitter : Minister Tavernier heeft het woord.

Minister Jef Tavernier : Mijnheer de voorzitter, collega's, we beschikken nog niet over gegevens over een mogelijke aantasting van flora en fauna rond de Schijn. Wat betreft de gevolgen voor het aquatisch leven in de Schijn kan het volgende worden medegedeeld.

Ondanks het feit dat de waterkwaliteit in de Schijn het afgelopen decennium flink verbeterd is, worden de basiskwaliteitsnormen nog lang niet gehaald. De biotische index, die de biodiversiteit op het vlak van ongewervelde waterbewoners evalueert, scoort nog steeds ondermaats.

Op vrijdag 5 maart 2004, de dag na het ongeluk met de vrachtwagen, werd door het Provinciaal Instituut voor Hygiëne, het PIH te Antwerpen, een waterstaal genomen uit de Schijn. De VMM nam omstreeks 11 uur een staal in de Schelde ter hoogte van Lillo. In het water van de Schelde werden geen vluchtige stoffen in concentraties boven de detectielimiet aangetroffen. In het water van de Schijn werden echter wel relatief hoge concentraties terugggevonden. De resultaten zullen eerstdaags officieel bekend zijn.

Vooruitlopend op deze resultaten kan worden gesteld dat de gevolgen voor het aquatisch leven in de Schijn waarschijnlijk veeleer beperkt zullen zijn, omdat dit aquatisch leven zelf al maar beperkt aanwezig was voor het ongeval. De slechte kwaliteit is dus alleen maar slechter geworden. Dood is dood ; dat is jammer genoeg de realiteit.

Op 4 maart 2004 werd de plas afgedekt door de brandweer om verdamping tegen te gaan. In een latere fase werd de plas afgedekt met natriumhydroxide en natriumsulfaat om het broom te neutraliseren. Door het Gemeentelijk Autonoom Havenbedrijf Antwerpen werd erkende bodemsanerings-

deskundige 'Bosol Milieu-adviseurs' aangesteld om het dossier op te volgen. De milieuadviseurs van Bosol hebben reeds de eerste afperkende boringen uitgevoerd tot in het grondwater, en hebben stalen genomen. De analyseresultaten zijn nog niet beschikbaar.

Verder wordt overgegaan tot de eindafwerking van de voorzorgsmaatregelen op de verontreinigde locatie. De effectieve uitvoering van deze maatregelen was gepland voor het voorbije weekend. Ze houden in dat alle verontreinigde afdekzeilen zullen worden verwijderd, het wegdek in de omgeving zal worden gereinigd, en een afdeklaag met traagwerkende Ca(OH)_2 korrels zal worden aangebracht evenals een geotextiel om opwaaiing of uitdroging van de afdeklaag en het vrijkomen van broomdampen te voorkomen.

Na de genomen voorzorgsmaatregelen moet worden overgegaan tot de uitvoering van een beschrijvend bodemonderzoek om een duidelijk beeld te krijgen van de nog aanwezige verontreiniging zowel in de bodem als in het grondwater. Indien nodig zal een bodemsaneringsproject worden opgesteld. Alle maatregelen worden uitgevoerd in overleg met, en onder toezicht van de OVAM.

De Bosol Milieu-adviseurs hebben aan de OVAM meegedeeld dat een waterleiding doorboord is na aantasting door het vrijgekomen broom. De kans is dan ook reëel dat er een bijkomende verspreiding van het broom heeft plaatsgevonden in het grondwater. Ik heb de OVAM de opdracht gegeven hierover informatie op te vragen bij de overheid die instaat voor de rampenplanning, gewoonlijk de gouverneur, alsook de drinkwatermaatschappij.

De OVAM beschikt momenteel niet over gegevens over de mogelijke aantasting van de zandbakken voor kinderen in de Ekerse wijk. Aan de OVAM is de opdracht gegeven hierover duidelijkheid te vragen aan de erkende bodemsaneringsdeskundige Bosol Milieu-adviseurs. Met betrekking tot eventuele toekomstige ongerustheid van de bevolking naar aanleiding van dit ongeval, herhaal ik dat de OVAM in contact staat met de aangestelde bodemsaneringsdeskundige en de politie Leefmilieu van de stad Antwerpen.

Het is echter de lokale overheid die instaat voor de communicatie met de bevolking. Wij volgen de zaak op via de OVAM en we bieden ook bijstand, maar gezien de omvang en de deskundigheid van de betrokken diensten van de stad Antwerpen, is het aangewezen dat zij als lokale overheid instaat

Tavernier

voor de communicatie. Ze staat immers dicht bij de bevolking.

Het ongeval heeft zich voorgedaan op 4 maart 2004. Op 9 maart 2004 werd de OVAM door de politie Leefmilieu van de stad Antwerpen op de hoogte gebracht van de situatie en kreeg ze alle relevante administratieve gegevens. Vervolgens werd de OVAM systematisch op de hoogte gehouden van verder genomen en voorgenen maatregelen. Andere gewestelijke milieudiensten werden niet betrokken.

De kosten voor de uitvoering van de bodemonderzoeken en de sanering worden volgens het bodemsaneringsdecreet in eerste instantie gedragen door de saneringsplichtige, zijnde de exploitant, zoals bepaald in het milieuvergunningsdecreet, en in tweede instantie door de eigenaar, tenzij die kan aantonen dat iemand anders de feitelijke controle over de grond heeft. De kosten kunnen vervolgens verhaald worden op een saneringsaansprakelijke. In het bodemsaneringsdecreet zijn geen bepalingen opgenomen met betrekking tot een schaderegeling. Op basis van de praktijk geschiedt de schaderegeling via de verzekeraars.

Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg behoort tot de bevoegdheid van de federale overheid. Hetzelfde geldt voor de rampenplanning en -bestrijding. Met betrekking tot de beheersing van de gevaren van zware ongevallen door Seveso-bedrijven is er op 21 juni 1999 een samenwerkingsakkoord afgesloten tussen de federale staat en de drie gewesten.

Naar aanleiding van het Marly-incident werd overleg met het Vlaamse niveau, onder andere met het beleidsdomein leefmilieu, opgestart. Het Overlegcomité heeft in februari 2004 een reeks aanbevelingen geformuleerd: het milieuaspect moet ingeschakeld worden in de noodplannen, een samenwerkingsakkoord voor een betere afstemming in het kader van ongevallen zal worden afgesloten tussen het federale en het gewestelijke niveau, de bestaande plannen moeten worden geactualiseerd en bijkomende financiële middelen moeten worden ingeschreven. Na het Marly-incident en het incident in Antwerpen worden de zaken versneld uitgevoerd.

In 2002 heeft het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer een verkennende studie uitgevoerd over de aanwezigheid van BFR's in paling en de waterbodan in Vlaanderen. Hierover werd in Mira-T 2003

gerapporteerd. Uit de studie blijkt dat het probleem van de BFR's een zeer actueel probleem is.

In het kader van het Steunpunt Milieu en Gezondheid loopt in acht aandachtsgebieden in Vlaanderen een biomonitoringsprogramma dat biomerkers van blootstelling en effect in de mens meet. Het programma wil gegevens verzamelen over blootstelling aan milieupolluenten en de mogelijke relatie met gezondheidseffecten. De eerste preliminaire resultaten worden verwacht vanaf 2004, de eindresultaten vanaf 2005. Biomonitoring moet toelaten een inschatting te maken van de gezondheidsimpact van milieufactoren, die beter is dan wat kan verwacht worden van milieumetingen alleen.

Gebromeerde vlamvertragers zijn niet opgenomen in de reeks individuele bepalingen die bij alle deelnemers aan het biomonitoringsprogramma gebeuren. Na uitvoering van deze individuele metingen zal er evenwel nog een beetje bloed per deelnemer over zijn. Dat bloed wordt samengevoegd, gepoold, per aandachtsgebied. Hierop kunnen nog bijkomende oriënterende analyses gebeuren. Momenteel is een eerste voorstel van mogelijkheden opge maakt, en ook gebromeerde vlamvertragers staan op deze overwegingslijst. De uiteindelijke keuze van de analyses op het gepoolde bloed zal het resultaat zijn van afwegingen tussen de diverse mogelijkheden, zoals de gezondheidsschade en de kostprijs van de meting.

Productnormering is binnen de Europese regelgeving een bevoegdheid van de federale overheid. Op Belgisch niveau wordt, in het kader van de uitvoering van de aanbevelingen van het National Environment and Health Action Plan, een onderzoek uitgevoerd naar de bestaande productbeleidsmaatregelen ten aanzien van mogelijke vervuiliingsbronnen van het binnenmilieu. De gebromeerde vlamvertragers zijn een belangrijke stoffengroep van dit onderzoek. In een voorstudie, die uitgewerkt wordt door de gezondheids- en milieuadministraties, wordt een lijst opgesteld van de chemische stoffen in het binnenhuismilieu met een belangrijke impact op de gezondheid van de bewoners.

Indien nodig, wordt er naast de lijst van gevaarlijke stoffen ook een lijst opgesteld van producten of productgroepen waarvan wordt vermoed dat ze een gevaar opleveren voor de gezondheid. Hiervoor worden zoveel mogelijk bestaande gegevens in verband met blootstelling en toxiciteit gebruikt.

In een tweede deel van de studie wordt nagegaan welke maatregelen inzake productbeleid reeds worden genomen in het buitenland, voor de beper-

Tavernier

king van de blootstelling binnenshuis aan de stoffen en de producten die voorkomen op de lijst. Tevens wordt nagegaan in hoeverre de genomen maatregelen succes hebben. Op basis daarvan zal op federaal niveau worden bekeken wat kan gebeuren om de blootstelling in het binnenmilieu aan onder andere gebromeerde vlamvertragers te verlagen, door maatregelen in het kader van het productbeleid.

Als algemeen principe schrijft Vlarem voor dat de productie van methylbromide verboden is. Verder is het ook de algemene regel dat ook het formuleren, opslaan of verpakken van methylbromide, als bestrijdingsmiddel, verboden is. Dat neemt niet weg dat het in een aantal toepassingen, weliswaar zeer beperkt, nog wordt gebruikt.

Naar aanleiding van dit ongeval zal ik opnieuw contact opnemen met de federale overheid om te onderzoeken of bepaalde bijkomende maatregelen nodig en mogelijk zijn.

De voorzitter : Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Er ontbreken nog veel gegevens om een duidelijk zicht te krijgen op de situatie.

Ik wil benadrukken dat het niet mijn bedoeling is om de chemische sector of de broomchemie met de vinger te wijzen. We moeten afwachten wat de oorzaak is van dit ongeval. Dan kunnen we beter oordelen over wie verantwoordelijk is, en hoe we in de toekomst alles beter moeten sturen.

Ik hoop dat we de gegevens alsnog zullen krijgen, zodat de informatie ook kan doorstromen naar de bevolking en de mensen uit de chemische sector.

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps : Mijnheer de voorzitter, ik heb nog een aantal vragen, ondanks het lange antwoord van de minister.

Het is duidelijk dat de OVAM laattijdig is betrokken. Alles was al aan de gang. In het kader van de coördinatie moet de milieuadministratie bijna onmiddellijk worden betrokken. Zij hebben de nodige deskundigheid, zeker als het gaat over bodemvervuiling en mogelijke vervuiling van drink-, grond en oppervlaktewater.

De zaak is verder van op afstand gevolgd. Een onafhankelijk bodemsaneringsbureau, Bosol, heeft de metingen gedaan. Dat is misschien gebruikelijk, maar we hebben nog altijd geen gegevens. Twee weken na de feiten is dat hallucinant.

Wie is nu de saneringsplichtige op die plaats in de Schouwkenstraat ? Het Antwerps Havenbedrijf is de wegbeheerder. Is dit de saneringplichtige ? Zal het Havenbedrijf door de OVAM aangemaand worden ? Wie is eventueel de saneringsaansprakelijke ? Het is nodig om hierover duidelijkheid te hebben, want de procedures van het bodemsaneringsdecreet zijn van toepassing. Een beschrijvend bodemonderzoek, en eventueel een bodemsaneringsproject, moeten gebeuren. Wie wordt in eerste instantie door OVAM benaderd en wie is aansprakelijk ? Hierop moet toch al enig zicht zijn.

Ik hoop dat in het biomonitoringsprogramma op Vlaams niveau ook de gebromeerde brandvertragers worden opgenomen.

In het buitenland staat men al een stuk verder op dat punt. Daar werd al moedermelk en dergelijke onderzocht.

U verwees naar de federale overheid. We moeten elkaar geen Mietje noemen. We weten dat het richtplan Producten in de schuif werd gestopt. Volgens mij lopen we een enorme vertraging op tegenover de andere landen. De zaak van de brandvertragers is helemaal niet nieuw. Een aantal landen heeft dergelijke producten al verboden. Europa heeft er zich over gebogen. De federale overheid neemt zoals enkele jaren geleden een afwachtende houding aan. Pas als we het mes op de keel krijgen, reageren we. Vlaanderen moet aandringen op een proactief beleid. We moeten landen als Denemarken en Nederland, die het voortouw nemen, meer steunen, zoals in het verleden.

Hetzelfde geldt voor methylbromide. Volgens u wordt dat maar op beperkte schaal gebruikt. U moet eens in de schepen en de grote graansilo's in de haven gaan kijken. Methylbromide wordt in de Antwerpse haven op grote schaal ingezet, met alle gevolgen van dien voor de werknemers, voor het milieu en voor de ozonlaag. Als bodemontsmetter wordt het inderdaad afgebouwd. Als ruimteontsmetter wordt het echter verder gebruikt. De havens van Rotterdam en Antwerpen discussiëren over de veiligheidsmarges. Rotterdam heeft kritiek op ons. We hanteren te weinig veiligheidsmarges vinden ze : methylbromide mag te dicht bij de bewoning worden ingezet. Dat zou tevens concurrentievervalsing inhouden. Dat is een actueel item.

De voorzitter : Minister Tavernier heeft het woord.

Minister Jef Tavernier : Mijnheer Malcorps, ik verwijs naar het bodemsaneringsdecreet. We hebben het er al enkele keren over gehad. Als er nog onduidelijkheden zouden bestaan, moeten we die binnenkort uit de weg ruimen, voor we aan de concrete uitwerking van de aansprakelijkheid en de schaderegeling beginnen. Daar wordt altijd over gepalaverd. In de praktijk vechten de verzekeraars dat vaak uit, eventueel voor de rechtbank.

Daarnaast is het biomonitoringprogramma belangrijk. We besteden uitdrukkelijk aandacht aan de relatie tussen het voorkomen van bepaalde stoffen en de gezondheid.

Voor het productbeleid werd tijdens de vorige federale legislatuur de basiswetgeving opgesteld en verbeterd. Het is aan de huidige minister van Leefmilieu om die uit te werken. Ik zal het gebruik en de afbouw van de stoffen opnieuw onder de aandacht van de federale minister brengen. Ik zal aandringen op een proactief beleid.

De heer Johan Malcorps : Het ongeval heeft zich op 4 maart voorgedaan. Pas op 9 maart werd OVAM ingeschakeld. Dat kan toch niet !

Minister Jef Tavernier : In de rampenplanning kan ik als minister niet tussenkomen. Ik denk dat de stad Antwerpen over een degelijke milieudienst beschikt. We moeten daar vertrouwen in hebben. OVAM wordt ingeschakeld bij de sanering.

De heer Johan Malcorps : Dat mag toch geen 5 dagen duren ? Dat is onbegrijpelijk.

Minister Jef Tavernier : Ik heb u de datums gegeven voor wat ze zijn.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jos Bex tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de internalisering van milieukosten

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Bex tot de heer Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de internalisering van milieukosten.

De heer Bex heeft het woord.

De heer Jos Bex : Mijnheer de voorzitter, collega's, in het zomerakkoord van de Vlaamse regering is overeengekomen dat internalisering het uitgangspunt zou zijn bij het verder uitbouwen van het milieubeleid. Ik lees in de synthesesnota betreffende de prioriteiten inzake leefmilieu en ruimtelijk ordening, goedgekeurd door de Vlaamse regering op 21 juni 2002 : 'In het parlementair debat zal het principe van de internalisering meegenomen worden als onderdeel van een lange termijnvisie.'

Mevrouw Dua, voormalig Minister van Leefmilieu, heeft het internaliseringsprincipe in haar toespraak op de IFEST-beurs verwerkt. Sindsdien duikt het begrip internalisering steeds meer op in wat wordt gezegd in het Vlaams Parlement, in de adviezen van de MiNa-Raad en in diverse interpellaties. Wanneer we vandaag over internalisering praten, moeten we steeds minder vaak de volledige uitleg geven. Kortom : 'internaliseren' staat op de politieke milieugenda en als het van ons afhangt, moet het er blijven ontstaan, ook na 13 juni aanstaande.

In het advies van 30 mei 2001 over het Samenwerkingsakkoord en het Vlaams beleid inzake verpakingsafval zegt de MiNa-Raad het volgende : 'Volgens dit beginsel, namelijk 'de vervuiler betaalt', moet de vervuiler, en niet de samenleving als geheel, opdraaien voor de kosten van milieuverontreiniging. Als het volledig zou worden toegepast, zouden de prijzen een afspiegeling vormen van de volledige kosten van productie en consumptie, inclusief de milieukosten. Het beginsel de vervuiler betaalt, dat voor het eerst werd geformuleerd door de OESO in 1972, werd overgenomen door de EEG in 1975 en figureert sinds de Europese Akte in artikel 174 lid 2 EG. Het werd ook overgenomen in het decreet algemene bepalingen inzake milieubeleid. Het is een economisch beginsel. Het gaat ervan uit dat iedere vervuiler verantwoordelijk is voor het verwijderen of ongedaan maken van de door hem veroorzaakte verontreiniging. De kosten die daarmee gepaard gaan, komen voor zijn rekening. Wanneer dit niet het geval zou zijn, zouden deze kosten afgewenteld worden op de gemeenschap als geheel en uit de algemene middelen moeten worden gefinancierd. Dit heeft als neveneffect dat in de prijs van de producten, bij de vervaardiging waarvan verontreiniging optreedt, de kosten van deze verontreiniging niet tot uiting zouden komen. Concurrentievervalsing zou het gevolg zijn'.

Ten eerste, het internaliseringsprincipe : internaliseren wil zeggen 'tot onderdeel van het innerlijk

Bex

maken'; dit is wat er met internalisering van de milieukost moet worden bereikt. Bij de aankoop van een product moeten de kosten voor verdere milieuvriendelijke verwerking betaald worden. De schade die de vervaardiging van een product toebrengt aan het milieu moet in de verkoopprijs van een product – als fabricagekost – worden aangerekend. Met schade wordt hier bedoeld op alle kosten die verbonden zijn aan de inzameling, recyclage of eindverwerking van een product. Indien het een uitgestelde schade betreft, worden er fondsen gecreëerd op het moment dat het product aan de man gebracht wordt. Met deze fondsen – in gemeenschappelijk beheer van industrie, verbruikers en overheid – kunnen investeringen gefinancierd worden voor een nog betere milieuzorg of kunnen ze beheerd worden, naar analogie met de FOST Plus-bijdragen. De omvang van het totale bedrag wordt berekend aan de hand van een LCA-berekening of levenscyclusanalyse.

De internaliseringskost wordt verrekend tussen leverancier en verbruiker, door de verbruikerfirma doorgerekend aan de klant. Heffingen zijn een aangelegenheid tussen overheid en verbruiker, eveneens doorgerekend aan de klant. De heffing, zoals deze op dit moment geïmplementeerd is, vervalt; ze wordt als kost ingerekend in de kostprijs van een product. Heffingen werken enkel regulerend; de overheid kan bepaalde acties ontmoedigen en dit via heffingen afdwingen. De overheid kan wel alternatieven stimuleren via subsidies. In principe mogen heffingen niet aangewend worden voor het eigenlijke milieubeleid, maar moeten ze dienen voor handhaving enerzijds en ondersteuning van wetenschappelijk onderzoek anderzijds.

Ten slotte zijn er de belastingen, die de algemene middelen toekomen en van waaruit het beleid, in dit geval het milieubeleid, gefinancierd moet worden. Vanuit de ontvangsten van belastingen moeten dan ook de nodige stimuli – subsidies – naar in het milieubeleid gewenste ingrepen gaan. Regulerende heffingen en belastingen zijn te vermijden of te beperken door de juiste internaliseringsinvesteringen te doen. Uiteraard is het zo dat kosten die via internalisering in de kostprijs van de producten verrekend worden achteraf géén voorwerp meer kunnen uitmaken van heffingen of retributies allerhande.

Lester Brown, stichter en voormalig voorzitter van het Worldwatch Institute, over de nieuwe, groene economie in De Standaard van 4 maart 2002, Pleidooi voor Eco-economie, verwoordt het zo: 'De

sleutel tot alle verandering is herstructurering van de belastingen. We hebben een markt die de waarde van de dingen verkeerd voorstelt. Als we benzine kopen, betalen we de prijs om de olie uit de grond te halen, er benzine van te maken en die tot aan het pompstation te brengen. We betalen niet de kosten van medische zorg voor ademhalingsproblemen door vervuilde lucht, of de kosten van zure regen, of de kosten van de klimaatverandering. Alle kosten moeten in de prijs van de producten verwerkt worden. De markt zal dan zelf op die trends antwoorden. Een hoge koolstofaks zal investeringen in alternatieven stimuleren. De inkomstenbelasting moet omlaag en de belasting op milieuschadelijke activiteiten omhoog. We moeten de markt de economische en ecologische waarheid laten vertellen'.

In het beleidscahier over een duurzaam belastingstelsel Naar een groene fiscaliteit van februari 2001, zegt de Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw: 'Economische actoren nemen bij beslissingen rond productie- en consumptieactiviteiten niet alle kosten in overweging. Zo worden heel wat sociale kosten en milieukosten niet opgenomen in de traditionele kostenoverwegingen. Men noemt deze kosten externe kosten, verbonden aan negatieve externaliteiten van de economische activiteiten. Milieuvervuiling wordt gezien als zo'n negatieve externaliteit. Gezien deze kosten niet gerekend worden tot de private kosten, worden ze niet door middel van het conventionele prijsmechanisme in rekening gebracht en bijgevolg afgewenteld op de maatschappij, andere landen en toekomstige generaties. (...) De basis achter deze redenering van de 'juiste prijs voor consumptie en productie' ligt in de traditionele Pigouvianse theorie die stelt dat belastingen of heffingen direct gerelateerd moeten worden aan de hoeveelheid vervuiling en dat de hoogte ervan gebaseerd moet worden op de externe kost. Als de verbruikers via de prijs geconfronteerd worden met de werkelijke sociale kosten van hun activiteit zal dit immers invloed hebben op de vraag. Het komt er dus op neer ervoor te zorgen dat alle externe kosten 'intern' worden aan het beslissingsproces van de economische actoren. Men spreekt dan van de 'internalisering van externe kosten'.

Ten tweede, dan is er de internalisering van de milieukost als einddoel. Internalisering van de milieukost veronderstelt enorme inspanningen van particulieren en bedrijven. Het komt erop neer dat de factuur voor de milieukost rechtstreeks wordt doorgerekend aan de veroorzaker. Dit zal voor hogere facturen zorgen en zal van de burgers en bedrijven andere consumptiegewoonten vereisen. Op

Bex

dat moment zal duidelijk worden dat de kloof tussen de eigenlijke milieukost en wat er nu via de belastingen betaald wordt, heel groot is en dat er nog veel inspanningen moeten worden geleverd.

Het voorstel is transparant, legt de verantwoordelijkheid voor 100 percent bij de producent die doorrekent aan de consument. Hierdoor ontstaat de dynamiek waarbij producenten nog meer dan vroeger gaan zoeken naar milieuvriendelijke productieprocessen, ze moeten immers opteren voor de minst dure en haalbare oplossing omwille van het concurrentiegegeven. De consument, op zijn beurt, zal de prijsverschillen merken aangezien milieubelastende productieprocessen met de regulerende heffingen geconfronteerd worden. Dit impliceert een gevoelige responsabilisering van de consument, aangezien hij immers nog vóór de aankoop de gevolgen van zijn keuzes zal voelen. De consument wordt met dit systeem verantwoordelijk gesteld voor het afval dat hij produceert en dit wordt gerealiseerd op een moment dat die consument nog bereid is hiervoor een extra kost te betalen.

Ook Broederlijk Delen stelt vast dat er iets moet gebeuren : 'Het milieuprijskaartje mag niet langer op de maatschappij afgewenteld worden. Bedrijven moeten ertoe worden verplicht de kosten zelf te dragen en door te rekenen in de prijs van de producten'.

Internalisering van alle afval- en milieukosten zou dé stimulans zijn voor de producenten om nog duurzamer te produceren. Alle retributies – zoals op afval en water – kunnen op termijn verdwijnen, want ze zijn geïnternaliseerd aan de bron. Internalisering van de milieukost moet er uiteindelijk toe leiden dat de jongere generaties en de ontwikkelingslanden de gevolgen van ons consumptiegedrag niet doorgeschoven krijgen, met andere woorden internalisering is de sleutel naar duurzaamheid.

Ten derde, waar te starten : met de internalisering van de afvalkosten. Internalisering van de afvalkost is slecht een tussenstap, het is de internalisering van de milieukost die het einddoel moet zijn. De afvalkost wordt in de verkoopprijs van een product doorgerekend aan de consument en de sectoren organiseren met de ontvangsten de afvalinzameling en -verwerking.

Internalisering heeft meer effect dan bonussen en taksen. In het huidige systeem spelen de budgettaire en niet de ecologische motieven. Er wordt dus niet-economisch geredeneerd. Internaliseer de kos-

ten voor afvalophaling en -verwerking en koppel hieraan een quasi nultolerantie voor verpakkingen wat de inzameling betreft. Laat vervolgens de organisatie ervan over aan organisaties als FOST Plus en bepaal in overleg met de sector de te halen recyclagepercentages. Koppel deze laatste ten slotte aan heffingen bij niet-realiseren van de overeengekomen percentages.

Dit behelst inderdaad een ware ommekeer van het afvalbeleid, maar wel een realistische ten aanzien van gebruikers, correct voor de distributeurs en een uitdaging voor de producenten, die via de markt in plaats van via de overheid zijn terugnamplicht realiseert. Geef de consument de kans om een identiek product in zijn kleine, handige, vaak fantasieverpakking, te kopen of in een herbruikbare bulkverpakking. In beide gevallen is de kost voor zuivering per liter water dezelfde en dus sociaal correct want men betaalt in verhouding tot de vervuilde massa, maar de meerkost voor de kleine, door de marketing geïnspireerde en duurere wegwerpvpakking zal het verschil maken. De consument zal kunnen kiezen.

Het probleem rond de taks op folders, bijvoorbeeld, kan perfect opgevangen worden via internalisering. Door in de papierprijs de kost van de recyclage en de ophaling door te rekenen, is elke taks overbodig tenzij er voor geopteerd wordt om, bijvoorbeeld, bepaalde milieuonvriendelijke papiersoorten via heffingen te beperken. De gemeenten worden niet langer belast met het innen van taksen om de kosten van inzameling en verwerking te dragen. Heel wat administratief werk wordt op deze manier uitgespaard.

Afvalwaterzuivering moet niet verrekend worden na zuivering, maar bij aankoop van de producten die de vervuiling teweegbrengen. Hoe meer vervuiling een product veroorzaakt, hoe hoger de door te rekenen kost aan de consument. Dus ook hier is de aanzet gegeven om de minst schadelijke producten aan te bieden. Liever dan een algemene rioolheffing of rioolrecht wordt de voorkeur gegeven aan de invoering van een zogenaamde 'blauwe druppel-bijdrage' naargelang de watervervuiling en de zuiveringskost, veroorzaakt per product naar analogie met het groene punt. Met de opbrengst van die blauwe druppel-bijdragen moeten zowel de waterzuiveringinfrastructuur en het onderhoud ervan, als het transport naar en de waterzuivering zelf betaald worden. De consument draagt dus via zijn aankoopgedrag bij tot de waterzuivering. In welke mate welk product bijdraagt tot de vervuiling en welke derhalve de bijdrage aan de 'blauwe

Bex

druppel' moet zijn, is een tussen de producenten overeen te komen discussiepunt.

Voor de overheid is het belangrijk dat de benodigde fondsen bijeen gebracht worden door de 'vervuilers' en dat duidelijk afgesproken wordt binnen welke termijn de zuivering gerealiseerd moet zijn. Ook kan worden afgesproken dat, bijvoorbeeld, de gemeente coördinerend optreedt voor de fijnmazige afvalwaterinzameling, terwijl het gewest coördineert voor de transporten en de zuivering. De VMM zou globaal coördineren. Voor de uitvoering kan Aquafin partner zijn, maar andere spelers moeten ook toegang krijgen tot de markt. De privé-sector moet logischerwijze de kostprijs/resultaat/meest efficiënte partner kunnen kiezen. Afspraken hierover kunnen de herziening van de overeenkomst met Aquafin een andere dimensie geven. Zo kan Aquafin aangeboden worden opdrachtgever te worden van de blauwe druppel tot afloop van hun contract en beperkt tot de in het contract opgenomen opdrachten. Aquafin kan 'AQUA Plus' worden naar analogie met FOST Plus waarbij de Vlaamse overheid strategische terugtrekking moet overwegen. Alles staat of valt uiteraard bij de goed regelgeving met betrekking tot de coördinerende rol van de gemeenten en gewesten en de te behalen zuiveringsresultaten.

In het geval van woningbouw kunnen de gelden, bekomen door een LCA-berekening, aangewend worden voor renovatie van bestaande gebouwen of voor de aankoop van te renoveren gebouwen. Een soort silverfonds voor later. Sociaal is dat bouwers van grote villa's proportioneel de grootste bijdragen leveren, in het geval van een kleinere woning moet de overheid een correctie aanbrengen. Deze kunnen aangebracht worden door een heffing op duurzame luxegoederen, zoals bijvoorbeeld juwelen.

Ten vierde, internalisering is geen nieuw idee. De econoom Arthur Cecil Pigou wist dit reeds in de jaren twintig. Volgens Pigou moet de overheid ervoor zorgen dat zulke negatieve externaliteiten – bijvoorbeeld de behandeling van ernstige ademhalingsproblemen, schade aan landbouwgewassen door ozonvervuiling of aan bossen door zure regen – in de marktprijs verrekend worden. De externe of sociale kost van een product moet dus worden geïnternaliseerd. Er zijn hierover reeds gesprekken en/of briefwisseling gevoerd met verscheidene organisaties.

Op de vergadering van 15 september 2003 van de Commissie Milieu, Ruimtelijke Ordening en Mobiliteit van UNIZO, was ik als gastspreker uitgenodigd om het internaliseringsprincipe toe te lichten. De commissie was het erover eens dat het concept van internalisering niet zomaar in de vergeethoek mag belanden en zal de thematiek dan ook blijvend opvolgen.

De visie terzake van de distributiesector vinden we terug in het Visiedocument Aanvaardingsplichten – Milieubeleidsvereenkomsten van Colruyt : 'We pleiten voor de doorrekening van de kost aan de klant volgens het principe van de internalisering van de afvalkost in de prijs van het product,' en 'Alle gemaakte kosten moeten vergoed worden en volgens het principe van internalisering van de kosten, in de verkoopprijs van het product verrekend worden'. Ook in verband met communicatie en sensibilisering willen ze het principe toegepast zien : 'We wensen expliciet toegevoegd te zien dat de communicatie en sensibilisatie van de consument georganiseerd wordt door het beheerorganisme, waarin alle betrokken partijen vertegenwoordigd zijn, met het oog op een uniforme boodschap naar de consument en teneinde de kosten voor communicatie en sensibilisatie te kunnen verrekenen in de milieubijdragen – principe van internalisering van alle kosten'.

Ook de Gezinsbond vzw in zijn standpunt Ecologische fiscaliteit staat achter het internaliseringsprincipe : 'De externe maatschappelijke kosten, veroorzaakt door onze huidige levenswijze – uitputting grondstoffen, vervuiling leefmilieu,... – mogen niet afgewenteld worden op de maatschappij en op de toekomstige generaties, wat momenteel vaak wel gebeurt. (...) Economische instrumenten, die aanzien worden als zeer efficiënt om een gedrag te sturen, dringen zich dus op. Bovendien heeft de overheid geld nodig om de steeds stijgende milieu-uitgaven te dekken. Een beleid dat duurzame ontwikkeling ingang wil doen vinden, streeft ernaar om alle externe kosten die een bepaalde activiteit veroorzaakt ook te laten betalen door de veroorzaker van die kosten. Om ons productie- en consumptiepatroon om te buigen in een meer duurzame richting moet het principe dat de vervuiler betaalt correct toegepast worden. De Gezinsbond staat achter dit principe dat de vervuiler dient te betalen voor de vervuiling en de daarmee verbonden kosten die worden veroorzaakt. Op die manier maken zowel producent als consument een juistere keuze'.

In een studie van het Vlaams Overleg Duurzame Ontwikkeling – VODO vzw, in opdracht van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap – AMI-

Bex

NAL Vergroening van Fiscaliteit : Onhaalbare Kaart of Politieke Realiteit ?, staat : 'Vanuit de economische theorie is het vooral de mogelijkheid tot internalisering van externe kosten die als hoofdmotivatie naar voren wordt geschoven voor milieufiscaliteit, en dus de mogelijkheid om investerings-, productie- of consumptiegedrag te reguleren. Maar er zijn ook andere redenen om ze te gebruiken. In een recente studie noemt het European Environment Agency, EEA 2000b, milieufiscaliteit bijvoorbeeld een uitstekend middel om de integratie van milieubekommernissen in diverse sectoren te verzekeren, bijvoorbeeld in de energie- en transportsector'.

Professor Doctor L. Reijnders, hoogleraar milieukunde aan de Universiteit van Amsterdam en de Open Universiteit stelde op 9 maart 1999, dat internalisering zelfs noodzakelijk is voor de toekomstige economie : 'Het slagveld van opinies overziend, moet worden geconcludeerd dat economie en milieu in aanzienlijke mate tot elkaar veroordeeld zijn. Zonder internalisering van milieuvraagstukken loopt de economie vroeg of laat spaak. En milieuvraagstukken worden niet opgelost zolang ze niet leiden tot drastische aanpassing van economische spelregels. Daarmee is echter niet gezegd dat natuur en milieu geheel in geld waardeerbaar zijn, of dat andere beleidsinstrumenten dan financieel-economische moeten worden vergeten'.

Ten slotte heb ik nog een vraag aan de minister. In het zomerakkoord van de Vlaamse regering is gesteld dat internalisering opgenomen moet worden in de langetermijnvisie van het milieubeleid. Sindsdien zijn er reeds bescheiden stappen gezet. Onduidelijkheid en onwetendheid over de inhoud van het internaliseringsprincipe remt in grote mate de implementatie af.

Kunnen de administratie, de OVAM en de MiNa-Raad onderzoeken welke de mogelijkheden zijn om internalisering trapsgewijs in te voeren voor afval en bij uitbreiding voor waterzuivering en ten slotte voor alle milieukosten ?

De voorzitter : Minister Tavernier heeft het woord.

Minister Jef Tavernier : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik vind dit een bijzonder interessante vraag. Het zou een onderwerp kunnen zijn van een studiedag.

Als milieubewust voormalig leraar Economie is dit een van de basiselementen. Bij een economische

en markteconomische benadering van milieu en milieukosten rijst inderdaad de vraag hoe de milieukosten worden geïnternaliseerd. Er is natuurlijk wel een voorafgaande vraag die minstens even moeilijk of misschien wel moeilijker is : hoe worden de milieukosten gekwantificeerd ? Alleen als ze gekwantificeerd zijn, kunnen ze worden geïnternaliseerd. Eens ze gekwantificeerd zijn, duikt de vraag op wie ze zal dragen. Op een bepaald moment moet er een keuze worden gemaakt. Ofwel wordt de normale marktprijs plus de geïnternaliseerde kosten gedragen door de gebruiker of verbruiker, ofwel worden ze gedragen door de gemeenschap via de overheid. Het kan nog moeilijker worden door ze te laten dragen door de volgende generatie. Inzake bodemsanering zitten we met zo'n geval.

In de hele discussie over het gratis ter beschikking stellen van een en ander komt deze discussie ook boven. Ik denk bijvoorbeeld aan de discussie over gratis openbaar vervoer. De vraag luidt daar : wat is de kostprijs ? Wat is de totale kostprijs, met alle geïnternaliseerde milieukosten ? We moeten daarover discussiëren. Dan is dat niet meteen een politieke discussie, maar veeleer een open, economische discussie. Dan zouden we misschien tot een aantal andere resultaten komen dan de voorstellen die men nu doet. Dit wou ik even terzijde zeggen, vanuit mijn ander interessepunt.

De vraag luidt dus of we die milieukosten inbrengen in de prijs van een product. De Vlaamse overheid doet dat deels, via milieuheffingen. Hierbij dient wel duidelijk het onderscheid te worden gemaakt tussen de regulerende milieuheffingen, zoals de afvalheffing, de grondwaterheffing en de mestheffing, en de financierende milieuheffingen of retributies, zoals de afvalwaterheffing. Dit onderscheid is belangrijk, daar de heffingsvoeten van regulerende heffingen zodanig moeten worden ingesteld dat het gedrag van de economische actoren wordt gestuurd in de richting van het bereiken van een bepaalde milieudoelstelling. Zo proberen we het gebruik van bepaalde stoffen, producten of productieprocedures te reduceren, zodat die uiteindelijk niet meer voorkomen.

Om een optimale heffingsvoet te berekenen, ontwikkelt Aminal momenteel een milieukostenmodel. Door een sectorstudie heeft de sectie Lucht van Aminal een goed beeld van de marginale kostencurves horende bij de maatregelen ter bestrijding van oppervlaktewaterverontreiniging en luchtverontreiniging. Op basis van deze informatie kan het milieukostenmodel de lasten die gepaard gaan met het vervullen van de Europese verplicht-

Tavernier

tingen inzake oppervlaktewater en lucht op de meest kosteneffectieve manier gaan verdelen tussen de betrokken sectoren en de doelgroepen. Er wordt hier dus uitgegaan van de kosten voor het herstel. Men kan zich afvragen of dit wel de juiste kosten zijn. Maar goed, dat is wat men toepast.

Een probleem blijft dat het zeer moeilijk is om alle milieuschadekosten die gepaard gaan met de diverse milieubelastende activiteiten in kaart te brengen. Deze zijn immers enkel te bepalen via dure en arbeidsintensieve kosten-batenanalyses. Om kosten te sparen, hanteert de Vlaamse milieuoverheid bij de bepaling van de heffingsvoeten van de regulerende milieuheffingen een trial-and-errortechniek. Deze trapsgewijze methode komt erop neer dat de overheid periodiek nagaat of het gedrag van de betrokken economische actoren via de geldende heffingsvoeten voldoende wordt gestuurd in de richting van de vooropgestelde milieudoelstellingen. Indien nodig, wordt de heffingsvoet dan bijgestuurd, zodat de heffing de reële milieuschadekosten steeds beter gaat benaderen.

De heffingsvoeten van financierende milieuheffingen of retributies zijn daarentegen gemakkelijker te bepalen, daar de door de vervuiler veroorzaakte milieuschade wordt verwijderd door de overheid, en de overheid de kosten die gepaard gaan met een dergelijke overheidsprestatie perfect kent en via een geschikte formule kan toewijzen aan de verschillende vervuilers. Maar ook hier gaat men uit van de vraag wat de kosten om te zuiveren zijn, tot op een bepaald niveau. Dat dekt niet noodzakelijk de volledige milieukost en milieuschade, zeker niet voor de komende generaties.

Zoals gezegd zijn er op het vlak van internalisering stappen gezet voor afval, oppervlaktewater, grondwater, vermessing en bodem. Maar er moet terzake nog heel wat gebeuren. Er is momenteel nog geen sprake van een volledige internalisering van de externe kosten. Denken we maar aan de onvoldoende hoge heffing voor de lozing van afvalwater in riolen en het vrijstellen van de drinkwatermaatschappijen voor het onttrekken van grondwater. Ook zijn de externe kosten op het vlak van lucht, en dan denk ik onder meer aan verzuring en de fotochemische smog, en van hinder, zoals licht- en geluidshinder, nog niet geïnternaliseerd. Op het vlak van de internalisering speelt de EU een belangrijke rol. Als normgevende instantie moet de EU concurrentiedistorties vermijden.

Wat de luchtthema's betreft, heeft de EU reeds belangrijke stappen gezet. De goedkeuring van de richtlijn Verhandelbare Emissierechten moet een gedeeltelijke internalisering van de externe kosten met betrekking tot de uitstoot van broeikasgassen zorgen. De NEC-richtlijn legt de lidstaten emissieplafonds voor NO_x, SO_x, VOS en NH₃ op. Om deze richtlijn in Vlaanderen te kunnen uitvoeren, onderzoekt de Vlaamse overheid momenteel welke juridische en economische instrumenten ons het best in staat zullen stellen om deze plafonds te halen. We denken hierbij zowel aan milieubeleids-overeenkomsten als aan heffingen en verhandelbare emissierechten. Het aanwenden van economische instrumenten kan in de nabije toekomst al een eerste aanzet geven tot de internalisering van de externe kosten met betrekking tot verzuring en fotochemische smog.

De EU zet momenteel haar eerste stappen in de richting van een Europese aanpak van de internalisering van de kosten veroorzaakt door zwevend stof. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor de federale overheid. Vlaanderen wordt met een aantal externe kosten geconfronteerd die haast uitsluitend door het federale product- en energiebeleid kunnen worden geïnternaliseerd. Door middel van een financierende heffing kan het Vlaams Gewest de kosten van de waterzuivering aanrekenen, maar enkel door middel van een federaal productbeleid kunnen de milieuvervuilende was-, afwas- en kuisproducten die de waterzuivering verstoren en die het slib en het water ernstig vervuilen, worden geweerd.

Iedereen heeft een bepaalde verantwoordelijkheid te dragen. De discussie over de internalisering van de milieukosten is zeer belangrijk. Het gaat hier niet enkel om een economische factoren, maar ook om de mentaliteit van de mensen. De mensen zouden moeten beseffen hoe zwaar de milieukosten zijn. Ik weet dat het kwantificeren van deze kosten niet gemakkelijk is.

De voorzitter : De heer Bex heeft het woord.

De heer Jos Bex : De minister heeft terecht naar de mentaliteit van de mensen verwezen. We moeten deze problematiek bij onze administratie en in de overlegorganen introduceren. Het kwantificeren van deze kosten blijft een moeilijke zaak. Dit betekent evenwel niet dat het hier om een onmogelijke taak gaat. We hebben hier al eerder moeilijke dossiers aangepakt.

Uit het antwoord van de minister blijkt dat het nog niet duidelijk is of we kosten bij de producent, bij

Bex

de consument of bij de gemeenschap zullen plaatsen. In de Kleurennota van voormalig minister-president Dewael staat dat de producent in 2010 de volledige verantwoordelijkheid zal moeten dragen. Het lijkt me dan ook duidelijk dat we de kosten in eerste instantie bij de producent zullen moeten leggen. Tegelijkertijd moeten we evenwel ook de discussie over de heffingen voeren.

Er is tevens nog wat discussie over de bevoegdheden. De EU speelt op dit vlak uiteraard een zeer belangrijke rol. Wat het productbeleid betreft, zou Vlaanderen meer bevoegdheden moeten krijgen. Enkel op die manier zal de Vlaamse overheid deze materie zelf beter kunnen sturen

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de toepassing van sommige bepalingen van het Vlaams reglement voor bodemsanering

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Becq tot de heer Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de toepassing van sommige bepalingen van het Vlaams reglement voor bodemsanering.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, mijn vraag is heel concreet en ligt in het verlengde van de vraag van de heer Bex over de tankstations en de bodemsanering. Ik heb het echter specifiek over de problemen waarmee de gewone mensen te kampen kunnen krijgen.

Iedereen is het ermee eens dat er reglementering nodig is op het vlak van het milieu en de bodemsanering. We weten echter ook allemaal dat we met een stuk historisch erfgoed te maken hebben. Voor de particulieren is veel nog steeds onduidelijk, en dat veroorzaakt kopzorgen. Er werd reeds verteld dat de uitvoering van het fonds in de praktijk te wensen overlaat en dat er nog vragen worden gesteld over het bodemonderzoek, over de sanerings-

werken en over de manier waarop die werken moeten gebeuren.

Ik illustreer mijn vraag aan de hand van een bestaande situatie. De betrokkenen hebben als een van de eersten hun tank laten keuren en lieten dat na een aantal jaar opnieuw doen. Twee keer kregen ze een certificaat omdat alles in orde was. Drie dagen na de laatste controle stonden echter de politie en Aquafin aan de deur met de mededeling dat hun stookolietank lekte tot in de waterleiding. De keurder en een expert werden erbij gehaald. De keurder heeft toen mondeling toegegeven dat hij een fout heeft gemaakt, want dat de druk te hoog werd ingesteld. De betrokkenen doen wat moet en laten de tank vol zand gieten. De olie wordt verwerkt door Aquafin. Voor die sanering betaalden de betrokkenen 80.000 frank. Voor onderzoeken van de OVAM betaalden ze eerst 100.000 frank en daarna nog eens 200.000 frank. Ze dienden ook te betalen voor een peilbuis die bij de burens werd geplaatst. Die mensen hebben hun best gedaan en alles gedaan wat werd gevraagd, maar vragen zich af bij wie ze nu terecht kunnen. Ze hebben te goeder trouw gehandeld en hebben geluisterd naar de OVAM. Nu blijken ze op geen enkele manier te kunnen bewijzen hoe de schade is ontstaan. De keurder heeft immers geen schriftelijke verklaring afgelegd en beweert nu dat hij niets fout heeft gedaan. De betrokkenen staan nu in de kou.

Omwille van dergelijke gevallen is het belangrijk dat mensen kunnen aankloppen bij politici. Ik wil me niet toespitsen op dit concreet geval, en ik wil ook geen namen noemen. Ik wil het hebben over alle particulieren die in orde wensen te zijn met hun tank. De mensen zijn bereid om hun tank te laten keuren en om de nodige kosten te betalen. Als een derde echter schuld treft, staan ze met hun rug tegen de muur. In de regelgeving werd naar analogie van het fonds voor de tankstations, ook gedacht aan een fonds voor particulieren. Zo'n fonds kan misschien oplossingen bieden bij dergelijke problemen, maar van dat fonds voor particulieren is bij mijn weten nog maar weinig gerealiseerd.

Mijnheer de minister, komt het fonds er, en zo ja, wanneer ? Op welke manier zal het werken ? In welke situaties zullen particulieren er gebruik van kunnen maken ? Wat is de rol van de OVAM als particulieren problemen hebben ? Mensen kloppen immers te goeder trouw bij de maatschappij aan. Ze luisteren terecht naar het advies en de goede raad van de OVAM. Kan de OVAM de belangenverdediging van particulieren die problemen heb-

Becq

ben met de keuring en de sanering van lekkende olietanks gedeeltelijk op zich nemen ?

Hoe gebeurt de certificatie van de keurders ? Hoe verlopen de erkenningen ? Wat gebeurt er indien een fout wordt gemaakt ? Hoe kan een particulier een aantal zaken bewijzen ? Hoe kan de particulier zich verdedigen tegenover deze toch wel technische sector ? Is er een bemiddelingsinstantie die de mensen kan bijstaan ? Hoe staat het met het fonds ?

Is er in het geval van echte klachten, een dienst schadegevallen bij de OVAM ? Zo ja, op welke manier kan er een beroep op worden gedaan ? Moeten de mensen daarvoor betalen ? Welke kosten hebben de mensen in het geval van een sanering ? Hoe kunnen mensen zich wapenen ?

Bestaat er een overlegplatform ? De heer Bex vertelde dat de uitbaters van de tankstations zich verenigen. Er bestaan nog beroepsverenigingen, maar niet voor particulieren. Ook particulieren moeten zich verenigen.

Hoe wordt informatie verspreid ? Hoe kan dat worden verbeterd ? Er zijn mensen die bereid zijn om te saneren en de kosten te betalen voor hun eigen fouten. Als de fout niet door henzelf werd veroorzaakt, blijven ze echter in de kou staan. Het gaat immers over grote bedragen.

De voorzitter : Minister Tavernier heeft het woord.

Minister Jef Tavernier : Mijnheer de voorzitter, mevrouw Becq, de OVAM vervult geen enkele taak bij de keuringen van de stookolietanks, want die behoren tot de bevoegdheid van Aminoal. Bij mogelijke saneringen van bodemverontreiniging veroorzaakt door lekkende stookolietanks, ziet de OVAM toe op de naleving van de verplichtingen die worden opgelegd in het bodemsaneringsdecreet, zoals de conformverklaring. Ten behoeve van relatief kleinschalige verontreinigingen is in een eenvoudige procedure 'schadegevallen' voorzien.

Voor particuliere stookolietanks met een waterinhoud van minder dan 5.000 liter verleent Aminoal erkenningen aan inrichtingen die opleidingen organiseren inzake de controle en het onderhoud van stookolietanks. Deze opleidingen zijn bedoeld voor de technici die de stookolietanks bij de mensen thuis komen controleren. Na het volgen van de opleiding krijgen de technici een attest. De attesten worden door mijn administratie Aminoal in mijn

naam ondertekend. Aminoal verleent de geslaagden een erkenningsnummer en brengt hun naam in de databank van alle erkende zogenaamde stookolietechnici. Die stookolietechnici moeten wettelijk in het bezit zijn van het certificaat van brandertehnieus alvorens zij de werkzaamheden van stookolietechnicus mogen uitoefenen.

Wat betreft de tanks boven 5.000 liter wordt een onderscheid gemaakt tussen tanks die enkel worden gebruikt voor verwarming met stookolie en tanks met een verdeelinstallatie. De eerste soort wordt gecontroleerd door erkende stookolietechnici. Als het gaat om een verdeelinstallatie, met bijvoorbeeld een vuldarm, een aftakpunt of een kraan, dan moet ze worden gecontroleerd door een zogenaamde milieudeskundige in de discipline houders voor gassen of gevaarlijke stoffen. De regelgeving ervan is terug te vinden in de Vlaremwetgeving. De regelgeving voor tanks boven 5.000 liter staat in Vlarew, titel II, hoofdstuk 5.

Wie controleert de keurders van de stookolietanks ? Controle op het werk van de technici gebeurt momenteel niet veel. Burgers met klachten moeten zich in eerste instantie wenden tot de gemeentelijke milieudienst van de gemeente waar de tank zich bevindt. Deze kan Aminoal op de hoogte brengen als er fouten worden vastgesteld. Er is in een nieuw ontwerpbesluit wel een procedure uitgewerkt waarin is voorzien in de mogelijkheid van een controle op het uitvoerend werk van de technici. Dat ontwerp zal nog wel worden ingediend, maar kan door deze regering niet definitief worden goedgekeurd.

Wat gebeurt er als iemand een fout maakt ? Als een erkende controleur een fout maakt, dan kan dat te wijten zijn aan vele oorzaken : gebrek aan ervaring, slechte meetapparatuur, onnauwkeurigheid, toestand waarin de tank zich bevindt, enzovoort. Het blijft in elk geval een momentopname. Bij betwisting wordt er in vele gevallen een onafhankelijke partij bij geroepen. Als er geen compromis uit de bus komt, dan wordt er geprocedeerd, via de inschakeling van een erkend keuringsorganisme, een gerechtsdeskundige, enzovoort. Normaal zal de werkgever zich verzekeren voor zijn aansprakelijkheid jegens derden, via een zogenaamde beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Uitspraken inzake gemaakte fouten en de gevolgen hiervan is een zaak van de rechtbanken. Ze behoren niet tot de bevoegdheid van de administratie. Dat is de normale procedure, die echter wel wat tijd in beslag neemt.

Tavernier

Hoe wordt men op de hoogte gehouden van de lijst van officieel erkende keurders ? Zoals reeds vermeld, heeft Aminoal een databank samengesteld van alle door haar gehomologeerde en erkende technici en milieudeskundigen. Bijna dagelijks wordt deze lijst geactualiseerd. Er worden maandelijkse overzichtlijsten opgemaakt, en de burger kan ze op de website van Aminoal inkijken. De burger kan daartoe ook telefonisch contact opnemen met de sectie Erkenningen van Aminoal.

Hoe worden schadegevallen behandeld door de OVAM ? In uitvoering van het decreet van 1 juni 2001 houdende toekenning van een klachtrecht ten aanzien van de bestuursinstellingen is binnen de OVAM een klachtencoördinator aangeduid. Bij deze klachtencoördinator kan een ontevreden burger terecht voor een klacht over een door de OVAM al dan niet verrichte handeling of prestatie. De klachtenprocedure is niet van toepassing op algemene klachten over de regelgeving of algemene klachten over het al dan niet gevoerde beleid. Die klachten worden wel ontvankelijk verklaard, maar zijn ongegrond. Niettegenstaande er klachten zijn die ongegrond worden verklaard in de zin van het klachtendecreet, zal de klachtencoördinator er steeds voor zorgen dat de bevoegde diensten binnen de OVAM de betrokken burger correct informeren. De meest gestelde vragen aan de klachtencoördinator zijn dan ook vragen over de stand van zaken van een dossier, bijvoorbeeld over de stand van zaken van bodemsaneringswerken bij de buurman.

Verder is er een cel Schadegevallen in de afdeling Interventie, Verwijdering en Sanering van de OVAM. Bij deze cel kunnen alle instanties en particulieren terecht met vragen over bodemverontreiniging ten gevolge van schadegevallen en hun verplichtingen conform het bodemsaneringsdecreet. Bij deze cel worden meldingen behandeld die afkomstig zijn van diverse instanties, zoals de gemeente, de politie en Aminoal, maar ook van particulieren en anonieme meldingen. De cel heeft een procedure ontwikkeld om een vlotte en efficiënte behandeling van deze meldingen mogelijk te maken, conform de bepalingen van het decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering.

Mijn voorgangers hebben in antwoord op eerdere vragen al gezegd dat er een fonds 'ter sanering van mogelijke bodemverontreiniging veroorzaakt door stookolietanks' in oprichting is. Er is daarover een akkoord tussen de petroleumsector en de drie gewesten bereikt. De wettelijke realisatie ervan ver-

loopt echter moeizaam. Vlaanderen heeft zijn werk reeds een hele tijd af. In het bodemsaneringsdecreet is reeds een bepaling opgenomen die dit fonds wettelijk kan verankeren. Ook Wallonië heeft een milieubeleidsovereenkomst opgesteld om dit te realiseren. Het ontwerp van ordonnantie van het Brussels Gewest is echter negatief geadviseerd door de Raad van State. Het moet nog worden bijgeschaafd. Zolang dit probleem niet is opgelost, kan het fonds niet worden opgestart. Particulieren met problemen kunnen met hun vragen al wel terecht bij Informazout. Ze kunnen er zich aanmelden voor advies hoe ze zich ervan kunnen verzekeren dat de saneringskosten later door het fonds zullen worden terugbetaald.

Wat gebeurt er met moeilijke dossiers ? De cel Schadegevallen van de OVAM geeft aan de hand van de bepalingen van het bodemsaneringsdecreet advies over de mogelijke aanpak. Daartoe worden de plaatselijke overheden zo veel mogelijk in een dossier betrokken om de burger duidelijkheid te verschaffen over de maatregelen die conform de wetgeving kunnen worden getroffen.

Wat de informatieverstrekking aan de burgers betreft, is op de webstek van de OVAM uitgebreide informatie terug te vinden over acties als er zich een schadegeval voordoet. Verder worden de gemeenten zo goed mogelijk geïnformeerd over wat ze moeten doen bij schadegevallen. Aan de gemeenten wordt ook de mogelijkheid aangeboden om in geval van acute bodemverontreiniging in het kader van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst een erkend bodemsaneringsdeskundige aan te stellen. De kosten daarvoor kunnen van de OVAM worden teruggevorderd. Verder heeft de stookolie-sector zich er ook toe geëngageerd om via de stookolieverdelers informatie te verspreiden over de controleplicht op de stookolietanks en over de infolijn van Informazout. Via het groene telefoonnummer krijgen privé-personen antwoorden op hun specifieke vragen.

Er zijn dus veel wegen om informatie op te vragen. Wat betreft schade- en zeer specifieke probleemgevallen moet er een juridische procedure worden gevolgd, wat zal leiden tot het terugvorderen of terugkrijgen van gemaakte kosten.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik hoor dat er een aantal algemene informatie- en ondersteuningselementen zijn. Ik hoor echter ook dat er nog een ontwerp inzake de controle op het uitvoerende werk

Becq

moet komen dat we niet meer moeten verwachten voor 13 juni. Wat het fonds betreft, blijft het uitblijven van de correcte formuleringen bij een negatief advies van de Raad van State blijkbaar een probleem. Voor veel mensen blijft het een zoeken in een kluwen.

Ik hoor ook dat de gemeentelijke milieudiensten daarbij betrokken zijn. Ik meen echter dat zij daar toe over de nodige bagage moeten beschikken. Het is zeker niet mijn bedoeling de mensen te blamen die daar ter plaatse mee bezig zijn. Het gaat steeds opnieuw over nieuwe regelgevingen en systemen die moeten worden uitgewerkt. Wanneer mensen echter het advies krijgen om een of ander te doen waarbij echter elk bewijs verdwijnt om het oorzakelijk verband tussen fout en schade aan te tonen, dan blijft het probleem inzake de verantwoordelijkheid van degenen die dat advies hebben gegeven.

Een van de moeilijkheden ligt in de kosten om naar de rechtbank te gaan. Het is een afweging van de kosten voor de procedure en de kosten voor de zuivering en sanering. Omdat men niet weet wat er gaat komen, blijft dat een moeilijkheid. Het is dan ook belangrijk dat er snel werk wordt gemaakt van de steun aan particulieren.

Minister Jef Tavernier : Met dat laatste ga ik volmondig akkoord. Daarom hebben we bij het Brussels Gewest erop aangedrongen dat zo vlug mogelijk in orde te brengen. We hebben echter te maken met verschillende partners. Gelukkig heeft iedereen, ook de petroleumsector, zich geëngageerd, maar het moet ook nog operationeel worden. Het is een kwestie van aanmelden bij de sector, via Informazout. Gegevens kunnen ook worden aangevraagd bij de gespecialiseerde cel van de OVAM.

Ik zal u de gegevens over de website en het telefoonnummer bezorgen.

Mevrouw Sonja Becq : Eens de regeling er is, hoop ik dat ze ook geldt met voldoende terugwerkende kracht. Problemen in het begin, als gevolg van het nieuwe en uit onkunde, zullen later minder voorkomen. Het is goed dat ook die gedekt zijn.

Minister Jef Tavernier : Daarin is voorzien.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Jef Van Looy tot de heer Jef Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de adviezen en uitspraken van de Mestbank aan en over veehouders

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Van Looy tot de heer Tavernier, Vlaams minister van Leefmilieu, Landbouw en Ontwikkelingssamenwerking, over de adviezen en uitspraken van de Mestbank aan en over veehouders.

De heer Van Looy heeft het woord.

De heer Jef Van Looy : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, iets meer dan een jaar geleden hebben we in deze commissie gediscussieerd over de nutriëntenhalte. Die blijft echter nog steeds voor problemen zorgen, niet alleen bij de veehouders, maar ook bij de Mestbank.

Wat erger is, we zagen de voorbije jaren dat de Mestbank hoe langer hoe meer negatief staat ten aanzien van de boeren, vooral dan de kleine boeren. Als het om grote boeren gaat, of om integratieketens, dan zijn ze heel wat voorzichtiger. Ze weten ook wel dat, als ze over de schreef gaan, een hele batterij juristen op hen wordt afgestuurd. Zelfs de juristen die optreden voor de Mestbank zijn daar bang voor. Daar heb ik moeite mee.

De Mestbank gebruikt in heel wat dossiers een grote trukendoos om bijvoorbeeld de nutriëntenhalte zo klein mogelijk te maken. We hebben bij decreet de mogelijkheid geboden de nutriëntenhalte aan te passen of te herzien. Het was de bedoeling dat dat in positieve zin zou gebeuren. De discussie was toen of dat al dan niet automatisch zou moeten gebeuren. Dat zou automatisch gebeuren, en degenen die niet in aanmerking komen, maar denken van wel, of degenen die geen voldoening hebben gekregen, moeten er dan alsnog om vragen. Op die vragen wordt vandaag door de Mestbank geantwoord.

De verantwoording van de Mestbank om geen verhoging van de nutriëntenhalte toe te kennen, is meestal heel complex. Het dossier is zo al complex, maar die verantwoording is dat nog meer. Op het einde van het advies lees ik het volgende : 'Tegen deze beslissing kan per aangetekende brief een beroep tot nietigverklaring, al dan niet voorafgegaan door of vergezeld van een beroep tot schorsing, worden ingesteld bij de afdeling administratie van de Raad van State, [...] binnen een termijn van zestig dagen die ingaat de dag [...]’ enzovoort.

Van Looy

Het volstaat dus niet erop te wijzen dat de beslissing niet correct is of dat er een fout in de berekening van de Mestbank zit. Als ze niet tevreden zijn, moeten ze maar meteen naar de Raad van State stappen. We weten echter al meer dan een jaar dat de Raad van State zich in een dossier over de nutriëntenhalte onbevoegd heeft verklaard. Wat later heeft ook een gewone rechtbank zich onbevoegd verklaard. Toch blijft dit erin staan.

Het Hof van Cassatie heeft vorig jaar in juni de knoop doorgehakt, en heeft gezegd dat niet de Raad van State maar de gewone rechtbank bevoegd is. Ik ben geen jurist, en ik wil het Hof van Cassatie niet de les spellen, maar als ik dit probeer te begrijpen, dan kom ik toch tot de conclusie dat het hof het niet bij het rechte eind heeft. Het gaat niet over de wijze van berekening, want die ligt al vast in de wetgeving. Daar gaat de discussie niet over. Het gaat over de gegevens waarvan men vertrekt om de berekening uit te voeren. De administratie geeft een appreciatie. Wie ben ik echter om iets in te brengen tegen een beslissing van het Hof van Cassatie ?

De Mestbank heeft de boeren naar de Raad van State verwezen, hoewel ze wist dat die niet bevoegd was. Aan die tekst werd nog wat toegevoegd : 'Indien u echter meent dat de beslissing die u wenst te bestrijden, een betwisting inzake subjectieve rechten inhoudt, dan dient u zich te voorzien van de gewone hoven en rechtbanken'. Geen boer die weet wat 'subjectieve rechten' zijn. De heer Lachaert en mevrouw Guns weten dat misschien. Als ze het hier zouden uitleggen, is het echter niet zeker dat wij het zouden begrijpen.

Waar zijn we nu eigenlijk mee bezig ? Zetten we de betrokkenen niet op het verkeerde been ? Als het over nutriëntenhalte gaat, is het Hof van Cassatie duidelijk. Dan moet niet meer worden gesproken over de Raad van State. In beslissingen van de Mestbank over de nutriëntenhalte staat dat men naar de Raad van State moet stappen : dat heeft de boer daaronder begrepen. Die 'subjectieve rechten', dat begrijpt hij niet.

Mijnheer de minister, is dit nu goed bestuur ? Kost dat allemaal niet veel geld ? De advocatenkantoren zullen tevreden zijn. Naar de Raad van State stappen kost nogal wat geld, ook voor de overheid. Ook de Mestbank moet een advocaat aanstellen. Worden de boeren niet benadeeld ? Worden ze correct geïnformeerd ? Moet het probleem niet anders worden opgelost ?

De leden van de commissie zullen zich herinneren dat ik steeds voorstander ben geweest van het principe de mensen de kans te geven in beroep te gaan tegen beslissingen. Nu zegt de Raad van State dat ze niet bevoegd is, de rechtbank zegt hetzelfde, enzovoort. De boer kan zijn rechten op geen enkele manier vrijwaren. Hij kan nergens terecht. We handelen zelfs in strijd met de Europese wetgeving. Mijnheer de minister, moeten we niet trachten de dossiers op een redelijke manier te behandelen ? We moeten de mensen de kans geven om te repliceren in plaats van ze constant naar de Raad van State te sturen.

Geachte collega's, u zult het zich nog herinneren : de herziening van de nutriëntenhalte zou zeer soepel verlopen. Een beroepsprocedure was eigenlijk niet nodig. De enige soepelheid die nu aan de dag wordt gelegd, is de verwijzing naar de Raad van State of, als men daar geen gelijk krijgt, naar de gewone rechtbank. Blijkbaar is er een probleem met 'subjectief rechten'.

De voorzitter : Minister Tavernier heeft het woord.

Minister Jef Tavernier : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, ik zal eerst een aantal voorafgaande bemerkingen maken. Mijnheer Van Looy, u stelt de boer in een nogal negatief daglicht. U doet alsof iedereen problemen heeft met de nutriëntenhalte. In de realiteit heeft 85 percent er geen problemen mee. Van die 85 percent heeft ruim de helft inspanningen gedaan. Nu doen alsof iedereen problemen heeft om de wet toe te passen, klopt niet.

Over een aantal gevallen kunnen discussies worden gevoerd. Er zijn soms problemen. Ik wil echter met klem tegenspreken dat er een soort voorkeursbehandeling zou zijn ten overstaan van grote boeren en dat de kleine boeren worden benadeeld. Dat zijn tendentieuze en verkeerde uitspraken. Mijnheer Van Looy, u mag niet insinueren dat de Mestbank dit doet. Dat mag voorafgaandelijk worden gesteld.

U hebt gelijk dat er een probleem is, maar dat is enkel zo voor diegenen die met de nutriëntenhalte worstelen. Er is onduidelijkheid geweest over de vraag welk rechtscollege bevoegd is voor bezwaarschriften inzake de nutriëntenhalte en de ambts-halve herziening ervan.

In het arrest van het Hof van Cassatie van 13 juni 2003 wordt gesteld dat de Mestbank bij het beoordelen van de begrippen 'overmacht' of 'toeval' geen discretionaire bevoegdheid heeft. Bijgevolg heeft het Hof in deze zaak de Raad van State on-

Tavernier

bevoegd verklaard. Op dat ogenblik was het echter niet mogelijk in te schatten wat de impact van het arrest zou zijn. Men kon niet zonder meer aannemen dat de Raad van State onbevoegd was voor alle betwistingen inzake de nutriëntenhalte. Zolang niet definitief vaststaat welk rechtscollege in deze materie bevoegd is, heeft de Mestbank ervoor geopteerd om naar beide rechtscolleges te verwijzen in haar communicatie met de betrokken exploitanten. Het was geenszins de bedoeling de landbouwer te benadelen. Wel integendeel, men wilde ervoor zorgen dat iedereen zijn rechten op een optimale wijze zou kunnen uitoefenen.

Gezien het betrokken arrest van het Hof van Cassatie en de rechtspraak die sedertdien over deze problematiek is gepleegd en die de stelling van het Hof van Cassatie lijkt te bevestigen, ben ik van mening dat de formulering nu best kan worden aangepast. Ik zal dus ingaan op uw suggestie en aan de Mestbank vragen de formulering aan te passen.

Met betrekking tot uw tweede vraag ben ik van oordeel dat er geen aanleiding is om de dossiers die na 13 juni 2003 zijn verstuurd, opnieuw te bekijken. Zowel bij het indienen van het verzoekschrift bij de Mestbank als bij het beroep bij de minister konden de nodige argumenten en bewijsstukken worden gevoegd. Deze argumenten en bewijsstukken zijn grondig geëvalueerd. Het Hof van Cassatie oordeelde op 13 juni 2003 dat de Mestbank bij het beoordelen van de begrippen overmacht of toeval geen discretionaire bevoegdheid heeft. Dat geldt dus ook voor de minister. Dit bete-

kent dus dat de ruimte voor interpretatie en voor toepassing van de billijkheidsregel door de minister niet is uitgebreid en er dus bij heroverweging in geen geval een voor de betrokken landbouwers gunstiger beslissing kan worden genomen. Het dossier opnieuw indienen heeft dus geen zin.

Ik wens er nog aan toe te voegen dat ik de landbouwers die een antwoord op hun verzoek kregen vóór 13 juni 2003 ongelijk zou behandelen als ik deze dossiers opnieuw zou beoordelen. Dat lijkt me een duidelijk antwoord.

De voorzitter : De heer Van Looy heeft het woord.

De heer Jef Van Looy : De minister stelt dat de Mestbank een andere tekst zal gebruiken, maar hij zegt niet welke. Ik hoop dat die bij het antwoord kan worden gevoegd. Het hangt ervan af over welke adviezen het gaat. Gaat het over de nutriëntenhalte ? Of gaat het over milieuvergunningen ? Dat is fundamenteel verschillend. Het gebeurt meer dan men denkt dat bij een overname wordt gezegd dat de milieuvergunning niet geldig is.

Het gaat niet over de berekeningswijze van de nutriëntenhalte, die vastligt. Het gaat over welke gegevens men in aanmerking neemt en waarop men de berekeningswijze toepast, zoals het aantal dieren. Daarover kan men discussiëren.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 12.25 uur.*
